



Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2014

**MUSIEK V1
MEMORANDUM**

PUNTE: 120

Hierdie memorandum bestaan uit 55 bladsye.

AFDELING A: MUSIEKTEORIE

Beantwoord VRAAG 1, 2.1 OF 2.2, 3, EN 4.1 OF 4.2.

VRAAG 1

Bestudeer die uittreksel hieronder uit *Rêverie*, op. 24 deur A. Glazounow en beantwoord die vrae wat volg.

Rêverie

A. Glazounow, Op. 24

Andantino

Horn in F

mp dolce

Piano

f dim.

mp

P

(c)

(a)

6

Hn.

f

Pno.

f

(d)

11

Hn.

meno f poco rit.

1.6

Pno.

mf

p

- 1.1 Noem die toonsoort en verwante toonsoort van hierdie stuk.

Toonsoort: D^b Majeur
Verwante toonsoort: B^b Mineur
1 punt elk

(2)

- 1.2 Identifiseer die tipe tydmaatteken, byvoorbeeld saamgestelde tweeslagmaat.

Enkelvoudige drieslagmaat
1/2 punt – Enkelvoudige en 1/2 punt – drieslagmaat

(1)

- 1.3 Noem die intervalle gemerk (a) en (b), byvoorbeeld (e) Rein oktaaf.

(a) Mineur septiem (7^{de})
 (b) Volmaakte/Rein kwint (5^{de})
1 punt elk

- 1.4 Skryf EEN noot gelykstaande aan die waarde van die onreëlmatige nootgroep wat herhaaldelik in hierdie uittreksel voorkom.

Kwartnoot OF

(1)

- 1.5 Noem die tipe drieklank by (c) en (d), byvoorbeeld (f) Vergrote drieklank.

(c) Majeur
 (d) Mineur
1 punt elk

- 1.6 Transponeer maat 12 en 13 van die Franse horingparty na konserttoonhoogte. Gebruik die diskantsleutel en onthou om die nuwe toonsoortteken by te voeg.



1 punt vir korrekte toonsoortteken (D^b majeure)
1/2 punt vir elke korrekte noot (8 note x 1/2 = 4)

(5)

- 1.7 Skryf die G pentatoniese toonleer opgaande, sonder toonsoortteken. Gebruik die altsleutel en heelnote.



1 punt vir korrekte sleutel
1/2 punt vir elke korrekte noot (6 note x 1/2 = 3)

(4)

1.8 Gee die Afrikaanse betekenis vir elk van die volgende musiekterme:

1.8.1 Andantino **Bietjie vinniger of stadiger as andante**

1.8.2 *Dolce* **Soetvloeiend**

1.8.3 *poco rit.* **Bietjie stadiger**

1 punt elk

(3)
[20]

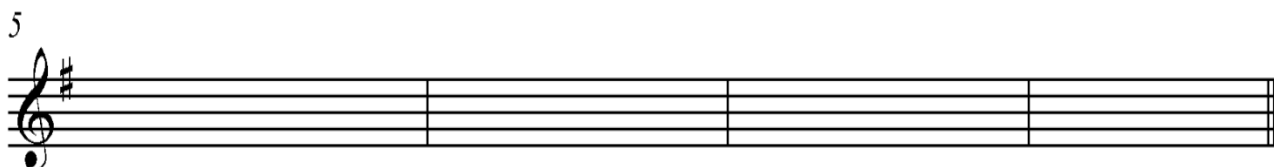
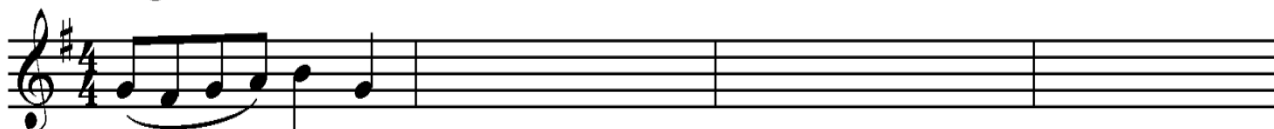
VRAAG 2

BEANTWOORD VRAAG 2.1 OF VRAAG 2.2.

- 2.1 Gebruik die onderstaande openingsmotief om 'n agt-maat melodie in AB-vorm te voltooi vir die instrument van jou keuse. Dui die instrument waarvoor jy skryf aan en voeg dinamika en artikulasietekens by.

Instrument: _____

Allegretto



Moontlike antwoord:

Allegretto



Die melodie sal volgens die kriteria hieronder nagesien word:

BESKRYWING	PUNTE-TOEKENNING	KANDIDAAT SE PUNT
Vorm en kadenspunte	4 (2 + 2)	
Musikaliteit	10	
Dinamiek en artikulasie	5	
Korrekte notasie	7 (1 per maat)	
Instrument en toepaslike omvang	4	
TOTAAL	30 ÷ 2 = 15	

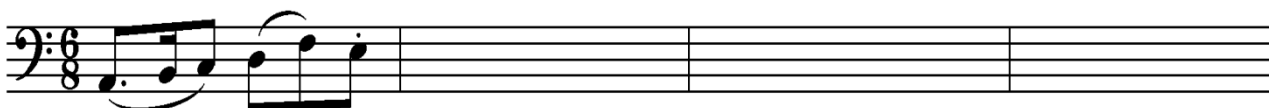
[15]

OF

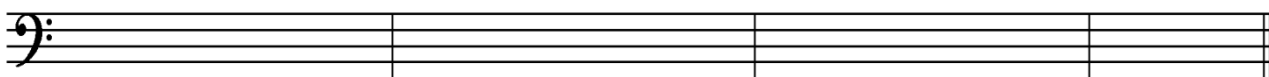
- 2.2 Gebruik die onderstaande openingsmotief om 'n agt-maat melodie in AB-vorm te voltooi vir die instrument van jou keuse. Dui die instrument waarvoor jy skryf aan en voeg dinamika en artikulasietekens by.

Instrument: _____

Moderato

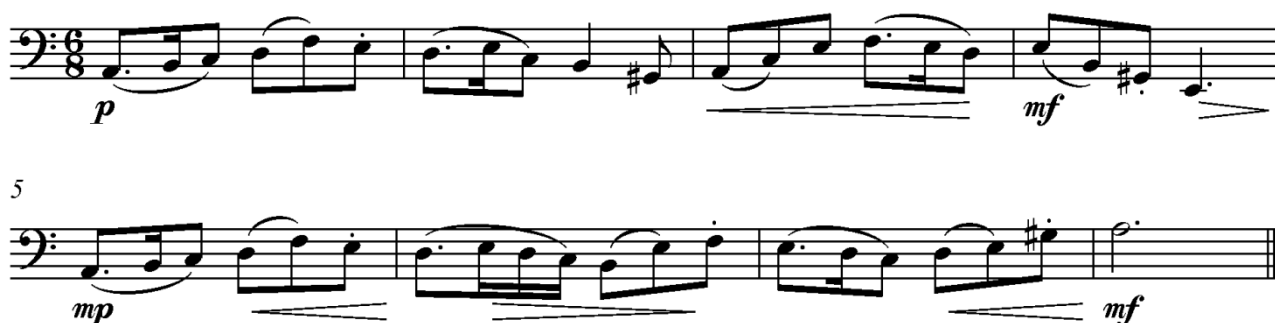


5



Moontlike antwoord:

Moderato



Die melodie sal volgens die kriteria hieronder nagesien word:

BESKRYWING	PUNTE-TOEKENNING	KANDIDAAT SE PUNT
Vorm en kadenspunte	4 (2 + 2)	
Musikaliteit	10	
Dinamiek en artikulasie	5	
Korrekte notasie	7 (1 per maat)	
Instrument en toepaslike omvang	4	
TOTAAL	30 ÷ 2 = 15	

[15]

VRAAG 3

Bestudeer die *Taizé-lied* hieronder deur J. Berthier en beantwoord die vrae wat volg.

Taizé Song

J. Berthier

SOPRANO

ALTO

TENOR

BASS

(a) 3.4 (b)

(e)

5

(c) (d) (f) (g)

VRAAG 4**BEANTWOORD VRAAG 4.1 OF 4.2.**

- 4.1 Voltooi die onderstaande vierstemmige harmonisering deur gepaste akkoorde in die gegewe styl te gebruik. Gebruik ten minste EEN nie-harmonienoot in enige van die partye wat jy byvoeg.

Moontlike antwoord:

F: I V I IV I ii V I

Die harmonisasie sal volgens die kriteria hieronder nagesien word:

BESKRYWING	PUNTE-TOEKENNING	KANDIDAAT SE PUNT
Keuse van akkoorde (8 akkoorde)	8 (Minus ½ punt per fout)	
Nie-harmonienoot	1	
Korrektheid: notasie, stemvoering, verdubbeling en spasiëring	6 (Minus ½ punt per fout)	
TOTAAL	15	[15]

OF

- 4.2 Voltooi *Boogie Woogie* deur die leë mate te voltooi. Maak seker dat jy die styl van die gegewe materiaal voortsit.

Moontlike antwoord:

BOOGIE WOOGIE

Swing

5

G⁷ C A⁷ D⁷ G⁷ G

Jou antwoord sal volgens die kriteria hieronder nagesien word:

BESKRYWING	PUNTE-TOEKENNING	KANDIDAAT SE PUNT
Keuse van akkoorde (8 akkoorde)	8 (Minus ½ punt per fout)	
Korrekte notasie, stemvoering en spasiëring (8 akkoorde)	12 (Minus ½ punt per fout)	
Algehele indruk	10	
TOTAAL	30 ÷ 2 = 15	

[15]

TOTAAL AFDELING A: 60

AFDELING B: ALGEMENE MUSIEKKENNIS

Beantwoord die vrae in hierdie afdeling in die spasies wat op die vraestel voorsien is.

VRAAG 5: (VERPLIGTEND)

Verskeie opsies word as moontlike antwoorde vir die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommer (5.1–5.10) in die blokkie voorsien.

5.1	D	
5.2	A	
5.3	C	
5.4	B	
5.5	E	
5.6	B	
5.7	A	
5.8	B	
5.9	D	
5.10	E	(10 x 1) [10]

BEANTWOORD ÓF VRAAG 6.1 ÓF VRAAG 6.2 EN DAN VRAAG 6.3.**VRAAG 6: MUSIEKTEATER, MODERNE KONSTRUKTE EN ROCK EN POP****WESTERSE KUNSMUSIEK EN JAZZ****6.1 MUSIEKTEATER**

Skryf 'n paragraaf oor die eienskappe vir elk van die volgende liedere.

- *My Fair Lady* – The Rain in Spain
- *West Side Story* – Maria

My Fair Lady:

Komponis: Frederick Loewe

- *The Rain in Spain* is 'n trio wat deur Eliza, Higgins en Pickering gesing word
- Eliza Doolittle (sopraan) is 'n jong blommeverkoper.
- Henry Higgins (meestal gesproke dialoog)
- Kolonel Pickering (bariton) is 'n kenner van Indiese dialekte.
- Die lied is in tweeslagmaat en gee uitdrukking aan geluk en opgewondenheid
- Tipies van die lied is die vrolike ritme van 'n habanera ('n Kubaanse dans in tweeslagmaat)
- Die lied eindig met 'n hartstogtelike Spaanse dans in drieslagmaat en met die uitroep 'Olé'

4 eienskappe x ½ punt elk

(2)

West Side Story:

Komponis: Leonard Bernstein

- *Maria* word gesing deur die hoofkarakter Tony nadat hy haar ontmoet het en uitgevind het wat haar naam was.
- Die lied begin waar Tony 'n paar keer haar naam noem.
- Die naam 'Maria' word 27 keer gepraat of gesing.
- Dit begin in B majeur en moduleer na Eb majeur
- Begin stadig en in vrye tempo.
- Tempo verander na matig.
- Herhaalde gebruik van triole.
- Tydmaatteken: enkelvoudige vierslagmaat
- Dinamiek: sag, matig hard, crescendo's
- Solis, klavierbegeleiding, koor

4 eienskappe x ½ punt elk

(2)

OF

INHEEMSE AFRIKA-MUSIEK

6.2 MUSIEKTEATER

Kies EEN Inheemse en EEN Moderne styl musiekblyspel en skryf 'n paragraaf oor die belangrike kenmerke van elk.

Inheems:

- *Kiba/Mmapadi*
- *Indlamu*
- *Famo*
- *Mxongolo*
- *Tshikona*
- *Tshigombela*

Moderne styl:

- *Umabatha – welcome Msomi*
- *Ipintombi*
- *Sarafina!*
- *Umoja*
- *African Footprints*

Inheemse musiekblyspel (Kies EEN):

Kiba/Mmapadi:

- Die woord *Kiba* word in Noord-Sotho gebruik vir 'slaan' en is ook die naam van die grootste trom wat vir hierdie genre gebruik word
- Kiba-musiek word slegs in sommige dele van Suider-Afrika gevind, veral in die noordelike dele van Suid-Afrika in die Limpopo provinsie.
- Kiba-musiek het hoofsaaklik ontstaan as 'n manlike kunsvorm wat deur mans domineer word.
- Bestaan uit agt tot tien pypblasers waarvan een die leier (bekend as *malokwane*) en drie tromspelers is.
- Tromme word selde deur mans gespeel, aangesien 'n stel tromme deur ten minste drie vrouens gespeel word wat bestaan uit 'n groot trom (*kiba*), 'n medium-grootte trom (*moropa wa diatla*) en twee ongeveer identiese klein tromme (*ditinti*)
- *Mmapadi* is 'n dans-genre vir vrouens van Limpopo

4 kenmerke x ½ punt elk

(2)

Indlamu:

- *Indlamu* is 'n tradisionele Zoeloe-dans.
- Die danser lig sy een voet hoër as sy kop en sit dit hard neer sodat sy voet op die swak pols land.
- Twee dansers, geklee in krygsvelle, voer die *indlamu* roetines uit terwyl hul mekaar se bewegings identies naboots.
- Staen ook bekend as die Zoeloe oorlogsdans.
- Word gewoonlik by troues gedans.
- *Indlamu* verwys ook na die kort tradisionele rok wat met krale versier word en eie is aan die jong Swazi meisies wanneer hul die Umhlanga (Rietdans) dans.

4 kenmerke x ½ punt elk

(2)

Famo:

- Famo is 'n tipe musiek vanaf Lesotho afkomstig.
- Bestaan hoofsaaklik uit sang wat begelei word deur 'n trekklavier, trom en af en toe 'n bas.
- Ontstaan in die drinkkamers waar die rondtrekkende werkers van Lesotho ontspan het nadat hulle by die myne gedurende die 1920's gewerk het.
- Bestaan uit 'n manlike of vroulike sanger en ululasie.
- Liedjies verwys soms na die stadslewe en vroulike sangers kan deur middel van sang hul manlike teenhangers uitdaag.

4 kenmerke x ½ punt elk

(2)

Mxongolo:

- 'n Xitsonga-dans opgevoer deur ouer mans tydens tradisionele feesvieringe.
- Begelei deur sang.
- Stadige voetstamp word bygevoeg.
- Sluit ook lofsang in.

4 kenmerke x ½ punt elk

(2)

Tshikona:

- *Tshikona* is 'n koninklike dans wat hoofsaaklik deur mans gedans word.
- Elke oppermag of hoofman het sy eie *tshikona*-orkes.
- Word beskou as die Venda se nasionale musiek/dans.
- Word gespeel deur 'n groot groep mense by verskeie geleenthede soos begrafnisse, troues of geestelike seremonies.
- Elke speler het 'n pyp wat gemaak word uit 'n spesiale inheemse bamboes.
- Elke speler speel een noot op 'n keer en word afgewissel sodat 'n melodie gevorm kan word.
- Dansers beweeg in 'n sirkel en spring op en af.

4 kenmerke x ½ punt elk

(2)

Tshigombela:

- Word slegs deur vrouens en dogters van die Venda-stam opgevoer.
- Dit is 'n feestelike dans wat terselfdertyd as die *tshikona*-dans (gedans deur mans) opgevoer word.
- Die tempo is vinnig en skerp.
- Terwyl daar gesing word skop en stamp die dansers hul voete teen die grond.
- Klimaks word bereik wanneer die vrouens en dogters die "*u gaya*" doen.
- Tshigombela liederes het 'n leier wat die hoofpunte sing terwyl die res as agtergrond beskou word.
- Gedurende die tshigombela-dans word heelwat liederes van bespotting gesing.

4 kenmerke x ½ punt elk

(2)

Moderne styl musiekblyspel (Kies EEN):**Umabatha:**

- Umabatha is 'n 1970's toneelstuk wat deur die Suid-Afrikaanse toneelskrywer, Welcome Msomi geskryf is.
- Dit is 'n verwerking van Shakespeare se *Macbeth* in die Zoeloe-kultuur van die vroeë 19^{de} eeu, en vertel hoe Mabatha Dingaans verslaan het.
- Umabatha word beskryf as Msomi se mees bekende werk, en is geskryf toe Msomi 'n student aan die Universiteit van Natal was.
- Dit is vir die eerste keer in 1971 by die Universiteit se buitelug teater opgevoer.
- In 1972 is dit by die Royal Shakespeare Company's Aldwych Theatre opgevoer as deel van daardie jaar se World Theatre Season.
- Is daarna in Italië, Skotland, Zimbabwe en regdeur Amerika opgevoer, insluitend 'n baie suksesvolle "off" Broadway-seisoen in 1978.

4 kenmerke x ½ punt elk

(2)

Ipintombi:

- *Ipintombi* is 'n vreugdevolle, plaaslike dans- en musiekviering van swart Suid-Afrikaanse kultuur.
- Bertha Egnos en Gail Laiker was die meesters agter hierdie suksesvolle produksie.
- Is vir die eerste keer in 1974 opgevoer, en hierdie produksie, met 'n fenomenale, talentvolle en energieke rolverdeling van 50, het gehore reg oor die wêreld verheug.
- Die dansers het die atletiese stamina, nodig om 'n marathon te hardloop, getoon.
- Die sangers vertoon die vokale en emosionele krag van grootskaalse opera.
- Die storie begin in 'n klein dorpie met donderende seremoniële danse in kleurvolle stam-kostuums.
- 'n Teer liefdesverhaal tussen 'n dorpsmeisie en 'n jong man wat weggaan, om in die myne te gaan werk, kom na vore.
- Soos haar liefding van die platteland na die stad reis, verander stamseremonies na 'break dancing', juigende Suid-Afrikaanse *rock and roll* en gospel-sang.
- Die jongmens, verdeeld tussen sy stamlewe en stedelike versoekings, verpersoonlik die wesenlike Afrika-konflik tussen die ou en modern wêreld.
- Onvergeetlike items sluit die kobra-dans, met hipnotiserende gloei-in-die-donker kostuums, en 'n welluidende gospel hallelujah-koor, onder andere, wat groot applous ontlok.
- Die skouspelagtige huweliksplegtigheid tussen die jong man en sy meisie simboliseer 'n samesmelting van stam- en stadskulture.

4 kenmerke x ½ punt elk

(2)

Sarafina!

- *Sarafina!* is 'n Suid-Afrikaanse musiekblyspel deur Mbongeni Ngema wat student-oproeringe in Soweto wat teen apartheid in opstand kom uitbeeld
- Dit is ook as filmweergawe in 1992 aangepas met Whoopi Goldberg en Leleti Khumalo in die hoofrolle
- *Sarafina!* het op Broadway op 28 Januarie 1988 by die Cort Teater geopen, en op 2 Julie, 1989 gesluit na 597 vertonings en 11 voorskoue.
- Die musiekblyspel is ook bedink en geregisseer deur Mbongeni Ngema, wie ook die boek, musiek en lirieke geskryf het.
- Die toneelstuk is die eerste keer in die Markteater, Johannesburg, Suid-Afrika, in Junie 1987 opgevoer.
- Leleti Khumalo is vir 'n Tony-toekenning benoem, Beste Gewilde Aktrise in 'n musiekblyspel, sowel as 'n NAACP Image Awards vir haar Broadway-teater uitbeelding van die titelkarakter.
- Die produksie is ook genomineer vir die Tony Toekenning vir Beste Musiekblyspel, Beste Choreografie, en Beste Regie van 'n musiekspel
- Die blyspel vertoon 'n skool-opstand soortgelyk aan die Soweto-opstand op 16 Junie 1976.
- 'n Verteller stel verskeie karakters, onder andere 'n skoolmeisie-aktivis, Sarafina, voor.
- Dinge ruk hand uit toe polisiemanne verskeie leerlinge by die skool skiet
- Die musiekblyspel sluit af met 'n vrolike afskeidsvertoning van leerlinge wat die skool verlaat en wat die meeste van die tweede bedryf beslaan
- Die produksie van die blyspel is in die dokumentêre rolprent, *Voices of Sarafina!* opgeteken.

4 kenmerke x ½ punt elk

(2)

Umoja:

- Na 'n toer van meer as 26 lande, keer *Umoja* terug na Suid-Afrika om voor te gaan op hulle reis.
- *Umoja* vertel die roerende verhaal van inheemse Suid-Afrikaanse musiek – van die vroegste ritmes in kwaito.
- *Umoja* is 'n luidrugtige, kleurvolle en jubelende viering van die lewe wat gehore van alle agtergronde aansteeklik verruklik opbouend gevind het
- Dit het swart Suid-Afrikaners deur 'n paar van die land se stormagtigste historiese gedeeltes gedra.
- Hierdie musiekblyspel is geskryf deur Todd Twala en Thembi Nyandeni.

4 kenmerke x ½ punt elk

(2)

African Footprints:

- Regisseur: Richard Loring
- Die produksie het meer as 3 800 vertonings sedert die debuut by Gold Reef City se Globe Teater in Mei 2000 gehad.
- Met die bynaam 'The People's Musical', gegee deur resensente in Noord-Amerika, Europa en die Verre-Ooste, het sy rolverdeling gegroei van die oorspronklike 12 dansers en vier tromspelers tot 'n geselskap van 34.
- Die aaneenlopende, 90-minuut lange musikale storie van Afrika se verskyning op die wêreld-verhoog, word verbind deur die poësie van Sophiatown legende, Don Mattera.
- Uitvoerende vervaardiger Richard Loring skat dat die lang-lopende treffer meer as 200 Suid-Afrikaanse kunstenaars in die internasionale kollig geplaas het seder hulle die wêreld getoer het.
- Met die Royal Variety Show in Desember 2000 met 'n TV-kanaal gemeet in miljoene het hierdie produksie oornag 'n globale aantrekkingskrag geword – net 'n paar maande nadat dit in Gold Reef City geopen het.
- African Footprint se reputasie het boortgegaan om wêreldwyd te groei deur middel van konstante toere en hoogs aangeskrewe optredes
- Meer as 30 joernaliste van Mexiko en Frankryk wat nasionale tydskrifte en uitsaai-media verteenwoordig het, het African Footprints se openingsaand by die nuwe Lyric-teater by Gold Reef City bygewoon.
- Die vertoning het onlangs 'n hoogs suksesvolle toer van Mexiko, Amerika, Frankryk en Libanon voltooi.

(2)

4 kenmerke x ½ punt elk**EN**

6.3 ROCK AND POP (VERPLIGTEND)

Jou musiekonderwyser by jou skool het jou gevra om 'n onderhoud te voer met EEN van die volgende kunstenaars of groepe ter voorbereiding vir 'n konsert waar hulle gaan optree:

- | | |
|-------------------|-------------------|
| • David Bowie | • Salif Keita |
| • Seal | • Hugh Masekela |
| • Spice Girls | • Manu Dibango |
| • Westlife | • Fela Kuti |
| • Boys II Men | • Mirriam Makeba |
| • Salt and Pepper | • Philip Tabane |
| • Metallica | • Jonas Gwangwa |
| • Michael Jackson | • Letta Mbulu |
| • Prince | • Angélique Kidjo |
| • U2 | • Baba Maahl |
| | • Oliver Mtshali |
| | • Thomas Mapfumo |
| | • Khadja Nin |
| | • Caiphus Semenya |

Skryf 'n verslag aan jou musiekonderwyser waarin jy die verskil noem tussen *rock* en *pop* en noem enige relevante biografiese informasie oor die kunstenaar of groep van jou keuse.

Verskil tussen *rock* en *pop*:

- | |
|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • Rock het ontstaan as <i>rock and roll</i> en word vir die meeste populêre musiek van vandag gebruik • Pop verwys na musiek wat fokus op die jeugmark en is meer ritmies en harmonies van aard teenoor <i>rock and roll</i> |
|---|

(2)

Biografiese informasie:

David Bowie:

- | |
|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • Volle naam: David Robert Jones • Gebore op 8 Januarie 1947 in Londen • Bekend as 'n liedjieskrywer, multi-instrumentalis, akteur, regisseur, verwerker, klankingenieur, musiekvideo-regisseur en visuele kunstenaar • Hy stel sy eerste solo-album, <i>David Bowie</i>, in 1967 vry vir Deram records en is 'n vermenging van sogenaamde psigedeliese- en lekker luistermusiek. • In 1970 het Bowie <i>The man who sold the world</i> vrygestel waarin hy sy akoestiese kitaarklank verruil vir 'n swaar rockagtergrond • Hierdie album was 'n vroeë aanduiding van sy belangstelling om die tweeslagtige voorkoms te beklemtoon, maar hierdie voorkoms was 'n stappie verder gevoer met bloedrooi hare en uitspattige uitrustings in Junie 1972 met <i>The Rise and fall of Ziggy Stardust and the spiders from Mars</i> • Die sukses van hierdie album het van Bowie 'n kontroversiële kunstenaar gemaak. |
|---|

- In 1974 het Bowie nog 'n album genaamd *Diamond Dogs* vrygestel met twee duidelike eienskappe: dit is 'n musiekspel wat 'n woeste toekoms voorspel en dit bevat elemente uit die boek *1984* deur George Orwell.
- Hierdie album bevat sy eerste nommer een in die VSA, naamlik *Fame*, in samewerking met John Lennon.
- In 1976 stel Bowie die eerste van sy sogenaamde *Berlin Trilogy*-albums met die naam *Low* bekend, gevolg deur *Heroes* en *Lodger* (1979).
- Bowie se eerste kommersiële treffer, *Let's Dance*, was in 1983 vrygestel.
- Die 1984 opvolg-album *Tonight* was ook dansgeoriënteerd en Tina Turner het daarop verskyn
- *Blue Jean*, met 'n musiekvideo van 22 minute lank deur regisseur Julien Temple, het vir Bowie sy enigste Grammy-toekenning vir *Best Short-Form Music Video* gewen.
- In 1985 het Bowie verskeie van sy groot treffer ten bate van *Life Aid* op Wimbeldon-stadion gesing
- *Never Let Me Down* (1987) was Bowie se laaste dansalbum
- In 1992 is Bowie en die supermodel, Iman, getroud
- Op 17 Januarie 1996 is Bowie tydens die elfde jaarlikse inlywingseremonie in die *Rock and Roll Hall of Fame* opgeneem
- Op 8 Februarie 2006 ontvang Bowie die *Lifetime Achievement Award* Grammy-toekenning

Enige 4

(4)

Seal:

- Gebore op 19 Februarie 1963, in Londen, Engeland.
- Verower 'n graad in argitektuur en doen verskeie werke voordat hy musiek as loopbaan kies deurdar hy vir die band *Push* werk en reis na Japan, Thailand en Indië.
- Hy ontwikkel letsels op sy gesig teen die ouderdom van 23 as oorsaak van 'n seldsame vorm van lupus.
- Hy het eers geweier om deur 'n platemaatskappy geteken te word en het 'n groot deurbraak gemaak saam met die regisseur, Adamski, met die treffer *Killer* wat in die top treffer in die VKA beland het.
- Hy het toe 'n kontrak geteken by ZIT saam met die regisseur Trevor Horn, wat saam met Seal aan sy eerste vier studio-albums gewerk het
- Sy debuut-album, *Seal*, word in 1991 vrygestel
- Sy tweede self-getitelde album word in 1994 vrygestel
- *Kiss from a Rose* dien as die klankbaan vir die film *Batman Forever* en was 'n nommer een Pop en Volwasse Kontemporêre treffer, wat vir Seal in 1994 multi-platinum status laat bereik het
- Hy wen Grammy-toekennings vir Opname van die Jaar, Liedjie van die Jaar en Beste Manlike Vokale Voordrag in Pop
- Seal het ook 'n bydrae gelewer tot die 1996 *Space Jam* klankbaan wat gebaseer is op 'n Steve Miller Band liedjie, *Fly Like an Eagle*, en het die Pop en Volwasse Kontemporêre Top 10 behaal.
- Hy stel sy volgende studio-album, *Human Being*, in 1998 vry en nog 'n self-getitelde album, wat die treffer *Love Divine* insluit, in 2003.

- In 2007 stel Seal *System* vry, wat die eerste album is, wat nie deur Horn vervaardig is nie, maar eerder deur Stuart Price wat bekend is vir Madonna se treffer *Confessions on a Dance Floor*.
- In 2008 word Soul vrygestel, wat 'n versameling van liedjies is deur R&B-meesters soos Ben E. King, Curtis Mayfield en Otis Redding.
- Met *Soul 2* (2012) keer Seal terug na klassieke treffers en werk weer saam met Horn.
- Seal het met die supermodel, Tyra Banks, gedurende die vroeë stadium van sy loopbaan uitgegaan.
- In 2005 trou hy met *Project Runway*-aanbieder, Heidi Klum
- Hulle het saam met hul vier kinders in Los Angeles gewoon en *Wedding Day* vir die album *System* opgeneem, maar het in 2012 geskei.

Enige 4

(4)

Spice Girls:

- Gestig in 1994 in Engeland
- Vyf lede: Melanie Chrisholm, Geri Halliwell, Melanie Brown, Victoria Beckham en Michelle Stephenson (later vervang deur Emma Burton)
- Die groep was eers 'Touch' genoem, maar is later verander na 'Spice' wat konflik veroorsaak het met 'n ander Britse groep, en is hul uiteindelik Spice Girls genoem.
- Het hul eerste platekontrak met Virgin Records in September 1995 onderteken.
- In Julie 1996 is hul eerste enkelsnit vrygestel en in November 1996 hul eerste album, *Spice*.
- Hul musiek was nommer een vir twee jaar op die treffersparades van meer as 31 lande.
- Hul enkelsnit *Wannabe* het die grootste topverkoper van vrouegroepe geword.
- In 1998 het Geri Halliwell aangekondig dat sy die groep verlaat.
- *Viva Forever* was die groep se eerste vrystelling as 'n viertal-groep.
- Die groep het in 2000 opgebreek.
- In Desember 1996 word hulle met drie toekennings vereer deur die *Smash Hits*-toekennings as Beste Britse Groep, Beste Nuwe Vertoning en Beste Pop Video met *Say You'll Be There*.
- In September 1997 is die groep deur *MTV Video Music Awards* in New York vereer met die toekenning vir die Beste Dans Video vir *Wannabe*
- In Desember 1997, stel hulle hul *Spiceworld: The Movie* vry wat \$70 miljoen wêreldwyd maak.

Enige 4

(4)

Westlife:

- Gestig in 1998 in Ierland.
- Lede: Kian Egan, Mark Feehily, Shane Filan, Nicky Byrne en Bryan McFadden.
- Was eers Westside genoem, maar aangesien die naam klaar deur 'n ander groep gebruik is, is dit verander na Westlife.
- Hul eerste groot deurbraak het in 1998 gekom toe hulle vir die Backstreet Boys in Dublin geopen het, waar hulle as die beste nuwe toervertoning deur die *Smash Hit Poll Winners Party* aangewys is.

(4)

- Hulle eerste enkelsnit *Swear It Again* was in Maart 1999 vrygestel.
- Hulle het vier albums tussen 1999 en 2004 opgeneem, waarna Bryan McFadden toe die groep verlaat het.
- Hulle het nog twee albums vrygestel en het hul eerste Asiatiese toe op 4 September 2006 begin.
- Die groep het tussen 1999 en 2006 veertien nommer een-posisies in Brittanje vir enkelsnitte gehad.
- Hulle is die enigste groep in Brittanje (*Top of the Pops*) wat nommer een-treffers met hulle eerste sewe enkelsnitte behaal het.
- Westlife het 34 miljoen albums wêreldwyd verkoop en hulle het ses multi-platinum albums in Brittanje behaal.
- Hulle het *ITV's Record of the year*-kompetisie vier keer gewen, met *Flying Without Wings* in 1999, *My Love* in 2000, *Mandy* in 2003 en *You Raise Me Up* in 2005.
- Hulle ontvang ook twee Britse toekennings en is beloon met die Beste Ierse Pop Vertoningprys tydens 2007 se *Meteor Ireland Music Awards* op 2 Februarie 2007

Enige 4

Boyz II Men:

- 'n Amerikaanse vokale R&B-groep wat veral bekend is vir emosionele ballades en a *capella* harmonieë.
- Was voorheen 'n kwartet met Michael McCarthy as vierde lid, maar moes die groep in 2003 verlaat weens gesondheidsredes en nou bestaan die groep uit 'n trio met Nathan Morris (bariton) en Wanya Morris en Shawn Stockman (tenore).
- Die groep het eers bekend gestaan as *Unique Attraction* en was begin deur Nathan Morris en Marc Nelson in 1985 terwyl hulle by *Philadelphia High School for the Creative and Performing Arts* (CAPA) skoolgegaan het en goeie vriende was
- Wanya Morris het eers in 1987 by die groep aangesluit en Shawn Stockman in 1988
- Hul deurbraak kom in 1989 toe hulle *Can You Stand The Rain* deur *New Edition* aan Michael Bivins (een van New Edition se lede) gesing het en hy toe besluit het om hulle regisseur en bestuur te wees
- Boyz II Men stel hul eerste album, *Cooleyhighharmony*, in 1991 vry met Michael Bivins as regisseur
- Die tweede snit op hul eerste album was 'n a *capella* weergawe van die klassieke Motown-melodie, *It's Hard to Say Goodbye to Yesterday* deur G.C. Cameron en was gebruik vir die 1975 film *Cooley High*
- Hierdie album het meer as nege miljoen kopieë verkoop en het die groep in 1992 'n Grammy-toekenning laat wen vir *Best Performance by a Duo or Group with Vocals*
- Op 30 Junie 1992 stel die groep hul volgende snit, *End of the Road*, vry met Kenneth "Babyface" Edmonds as mede-skrywer en regisseur en was vir Eddie Murphy se film *Boomerang* gebruik
- *End of the Road* behaal die Nommer Een posisie op die *Billboard Hot 100* in Augustus 1992 en behou hierdie posisie vir 'n rekordtyd van 13 weke.

- Die groep het ook in 1993 'n versameling van Kersliedere opgeneem, *Christmas Interpretations*, en in 1994 *II*, wat meer as 12 miljoen kopieë in die VSA verkoop het en dit die grootste album van die dekadegemaak het
- Die album *II* het twee Grammy-toekennings gewen by die 37^{ste} Grammy-Toekennings in 1995: *Best R&B Album* en *Best R&B Performance by a Duo or Group with Vocals* vir *I'll Make Love to You*
- Boyz II Men se derde album, *Evolution*, was vrygestel in 1997 en het gemengde reaksies gelever en meer as drie miljoen kopieë verkoop
- Slegs een snit van *Evolution* behaal Nommer Een op die Hot 100 chart: Jam/Lewis se *Four Seasons of Loneliness*
- In 1998 word Boyz II Men genomineer vir twee Grammy-toekennings: *Best R&B Album (Evolution)* en *Best R&B Vocal Performance by a Duo or Group (A Song for Mama)*
- *Full Circle* was die laaste album wat deur die kwartet opgeneem was
- Op 30 Januarie 2003 verlaat Michael McCary die groep terwyl die ander drie lede 'n tydelike breek neem van die musiekindustrie
- **Enige 4**

(4)

Salt and Pepper:

- Salt-N-Pepa het 'n groot impak gemaak op hip-hop deurdat hulle die eerste vrouegroep is wat rap
- Die groep bestaan uit Cheryl "Salt" James, Sandra "Pepa" Denton en DJ Spinderella (wat vir DJ Latoya Hanson vervang het)
- Het eers bekend gestaan as *Super Nature* met die debuut van hul eerste enkelsnit *The Showstopper* in 1985
- *Showstopper* was 'n reuse sukses en gevolglik verander die groep se naam na Salt-N-Pepa en word hulle geteken deur *Next Plateau Records* om 'n volledige album op te neem
- Dit was dieselfde tyd toe Roper vir DJ Latoya Hanson vervang het as DJ Spinderella
- Stel hul eerste album in 1986 vry met die titel *Hot, Cool & Vicious* met Hurby "Luv Bug" Azor as regisseur en bestuurder
- *Push It* was die groep se eerste treffer en het platinum status bereik in die VSA en 'n treffer in verskeie lande en was die eerste goue of platinum album wat deur 'n vroue rap-groep (groep of solo) vrygestel is
- *Push It* was genomineer vir 'n Grammy-toekenning
- Hul tweede album, *A Salt with a Deadly Pepa*, was in 1988 vrygestel
- *Black Magic* was die derde album wat in Maart 1990 vrygestel is
- Hierdie album het 1.5 miljoen kopieë wêreldwyd verkoop met een miljoen verkope in die VSA
- *Very Necessary* was die vierde studio-album en was in Oktober 1993 vrygestel onder *London Records/Polygram*
- Hierdie album verkoop sewe miljoen kopieë wêreldwyd, met vyf miljoen verkope in die VSA (5 keer platinum) en maak hul die eerste vroue rap-groep (solo of groep) wat 'n multi-platinum album verkoop
- Die trio wen die Grammy-toekenning vir *Best Rap Performance* in 1995 (*None of Your Business*).
- Hulle stel hul vyfde album, *Brand New*, in 1997 vry nadat hulle met Red Ant geteken het wat kort daarna bankrot gespeel het.

- Op 31 Januarie 2000 stel die groep hul grootste treffer album *Salt-N-Pepa: The Best Of* vry.
- Hulle het in 2002 opgebreek.

Enige 4

(4)

Metallica:

- Metallica begin in 1981 en vorder van 'n keldergroep tot nasionale sensasie oor 'n tydperk van 15 jaar
- Hulle is bekend vir die sogenaamde heavy metal musiek en sluit onder andere punk en British metal styl musiek in
- Lede: James Hetfield (kitaar en sanger), Lars Ulrich (tromme), Kirk Hammet (kitaar) en Jason Newsted (plaasvervanger vir Cliff Burton wie in 1986 gesterf het)
- Hulle stel eers 'n sewe-snit kasset vry getitel *No Life 'Til Leather*
- Nadat Metallica twee jaar in Los Angeles spandeer het verhuis hul na San Francisco
- Hulle vlieg na New York om hul eerste volledige album op te neem, *Kill 'Em All*, wat in 1983 onder Megaforce vrygestel is
- *Ride the Lightning* is in 1984 vrygestel terwyl *Master of the Puppets* in 1986 vrygestel is
- Cliff Burton (basspeler) sterf op slag toe Metallica se toerbus vanaf 'n gladde pad gly in Swede terwyl hul op toer is in Engeland en Europa
- Metallica stel toe vir Jason Newsted aan as die nuwe basspeler en gaan voort met hul toer
- ...*And Justice for All*, wat in 1988 vrygestel is, is die groep se eerste studio-album wat opgeneem is sedert Burton se dood en behaal sesde plek op die Billboard 200, die groep se eerste album wat die Top Tien behaal
- Metallica word in 1989 genomineer vir hul eerste Grammy-toekenning vir ...*And Justice for All* in die kategorie Nuwe Beste Hard Rock/Metal Voordrag van Vokale of Instrumentale Musiek
- *Metallica* (beter bekend onder die aanhangers as *The Black Album*) was in Oktober 1990 opgeneem met Bob Rock as regisseur, maar was eers in 1991 vrygestel
- *Metallica* behaal eerste posisie in tien lande, dit verkoop 650,000 eenhede in die VSA gedurende die eerste week vandat dit vrygestel is en behaal sestien keer platinum in die VSA
- In April 1992 tree Metallica op by The Freddie Mercury Tribute Concert waar hulle drie liedjies gesing het
- Die groep stel hul sesde studio-album, *Load*, in 1996 vry wat die nommer een posisie op die Billboard 200 and ARIA Charts behaal het
- Die volgende album, *Reload*, was in 1997 vrygestel en behaal ook eerste posisie op die Billboard 200 asook tweede posisie op die Top Canadian Album Chart
- Op 21 en 22 April 1999 neem Metallica twee uitvoerings saam met die San Francisco Simfonie-Orkes op met dirigent, Michael Kamen
- In Junie 2003 word Metallica se agste studio-album, *St. Anger*, vrygestel wat die nommer een posisie op die Billboard 200 behaal.

- *St. Anger* wen die groep 'n Grammy-toekenning vir Best Metal Performance in 2004 en was ook gebruik as die temalied vir WWE SummerSlam 2003.
- In 2005 besluit die groep om 'n breuk te neem sodat hul tyd saam met familie en vriende kan spandeer
- Op 14 Januarie 2009 word dit aangekondig dat Metallica op 4 April 2009, op die Rock and Roll Hall of Fame ingehuldig sal word
- **Enige 4**

(4)

Michael Jackson:

- Gebore op 29 Augustus 1958 in Gary, Indiana in die VSA
- In 1962 het Michael en sy vier broers die groep The Jackson Five gestig
- Michael het eers 'n jaar later by die groep aangesluit en homself vinnig as 'n dinamiese verhoogkunstenaar bewys
- Sy musiekloopbaan het op sewejarige ouderdom as hoofanger van The Jackson Five begin
- Hy stel sy eerste solo-album in 1971 bekend, maar het steeds 'n lid van die groep gebly
- In 1977 het hy die hoofrol in die swart musiekfliek *The Whiz*, 'n weergawe van *The Wizard of Oz*, saam met Diana Ross gekry
- In 1984 verlaat Michael The Jackson Five om sy sololoopbaan aan te pak
- Hy was die eerste swart kunstenaar wat op MTV 'n ster geword het en op hierdie manier struikelblokke vir sy eie ras en vir musiekvideo's as kunsvorm, uit die weg geruim het
- Sy eerste album as volwassene, *Off the Wall*, is deur Quincy Jones vervaardig en bevat disco-pop, soul, en sentimentele popballades
- Hierdie album het platinumstatus bereik met meer as sewe miljoen kopieë wat verkoop is
- In 1982 het Michael die album *Thriller* vrygestel wat vir meer as twee jaar op die Top Tien gebly het en was vir 37 weke na mekaar nommer een, en was die beste verkoper van alle tye
- Jackson het agt Grammy-toekennings op een aand gewen vir hierdie album
- Jackson het verskillende video-uittreksels vir hierdie album gemaak en dit het 'n omwenteling gebring in die manier waarop musiekvideo's vervaardig word, met minuut-lange fliks met gestruktureerde verhale
- Hy was gewild vir sy kenmerkende "moonwalk"-danspassie, hoewel hy dit nie self uitgedink het nie
- In 1983 het Michael en Paul McCartney 'n duet opgeneem wat die Top Tien gehaal het
- In 1984 het Michael en Lionel Richie *We Are The World* geskryf wat sterre vanoor die hele VSA saam laat optree het
- Sedert 1988 het Michael op sy Neverland-landgoed buite Santa Ynez in Kalifornië gewoon en sluit 'n pretpark en privaat dieretuin in
- In 1992 het hy die *Heal The World Foundation* gestig
- In 1994 is Michael en Lisa Maria Presley getroud, maar hulle was slegs vir twee jaar lank getroud
- In 1996 trou hy weer met die verpleegster, Debbie Rowe, en het twee kinders, 'n seun Prince Michael Jackson jr. en 'n dogter Paris Michael Katherine Jackson.
- **Enige 4**

(4)

Prince:

- Gebore op 7 Junie 1958 in Minneapolis, Minnesota
- Volle naam: Prince Rogers Nelson
- Bekend as 'n Amerikaanse sanger en skrywer, multi-instrumentalis en akteur
- Prince is vernoem na sy pa Prince Rogers, sy pa se verhoognaam en hy het saam met die jazz-groep, *Prince Rogers Trio*, opgetree
- Gedurende Prince se loopbaan verower hy 10 platinum-albums en dertig Top 40 enkelsnitte
- Skryf sy eerste lied toe hy slegs sewe jaar oud was
- Stel sy eerste debuutalbum *For You* in 1978 vry, maar sy 1979 album, *Prince*, bereik platinumstatus weens die sukses van twee snitte, *Why You Wanna Treat Me So Bad?* en *I Wanna Be Your Lover*
- Sy volgende drie albums was *Dirty Mind* (1980), *Controversy* (1981) en *1999* (1982)
- In 1984 begin hy verwys na sy begeleidende groep (back-up band) as *The Revolution* en stel hulle die album *Purple Rain* vry wat ook gedien het as die klankbaan vir die film met dieselfde titel
- Nadat hierdie groep *Around the World in a Day* (1985) en *Parade* (1986) vrygestel het, het *The Revolution* opgebreek en Prince sy wel-bekroonde dubbelalbum, *Sign "O" the Times* (1987) as solo-kunstenaar vrygestel
- Hy stel nog drie solo-albums vry voordat sy volgende groep, *The New Power Generation*, hul debuut verskyning maak in 1991
- Hy verander sy verhoognaam na 'n Liefdesimbool in 1993 en stel vyf albums vry tussen 1994 en 1996 voordat hy geteken word deur Arista Records in 1998
- Vanaf 2000 word hy weer Prince genoem en het hy sedertdien dertien albums vrygestel wat *20Ten* insluit, wat hy in 2010 vrygestel het

Enige 4

(4)

U2:

- U2 is 'n Ierse groep van Dublin
- Groep was gevorm in 1976 en sluit die volgende lede in: Bono (sanger en kitaar), The Edge (kitaar, elektroniese klavierbord en sanger), Adam Clayton (baskitaar) en Larry Mullen, Jr. (tromme en perkussie)
- Die groep was in 1976 by die *Mount Temple Comprehensive School* gestig deur 'n groep tieners met beperkte musikale vaardighede
- Na vier jaar het hulle met Island Records geteken en hul debuut-album, *Boy*, in 1980 vrygestel
- U2 het gedurende die 1980's a top internasionale sensasie geword
- Hul album *The Joshua Tree*, wat in 1987 vrygestel is, het hulle supersterre gemaak
- U2 het hulself met hul 1991 album, *Achtung Baby*, en die Zoo TV Tour herontdek
- Hul *U2 360° Tour*, wat vanaf 2009–2011 plaasgevind het, het die beste bywoning en meeste inkomste vir 'n toer nog ooit behaal
- U2 stel 12 studio-albums vry en het meer as 150-miljoen albums wêreldwyd verkoop
- Hulle wen 22 Grammy-toekennings en in 2005 word hul in die *Rock and Roll*

Hall of Fame ingewy

- Rolling Stone het U2 as nommer 22 aangewys op die “100 Greatest Artists of All Time” en hulle word beskou as die “Biggest Band in the World”

Enige 4

(4)

Salif Keita:

- Gebore op 25 Augustus 1949 in 'n Djoliba-dorp
- Is 'n Afro-pop sanger en skrywer van Mali
- Hy is uniek weens sy reputasie as die “Golden Voice of Africa”, omdat hy 'n albino is en 'n direkte afstammeling is van die Mali-keiser, Sundiata Keita
- Hy verlaat Djoliba in 1967 en maak Bamako sy nuwe woning waar hy 'n lid word van die Super Rail Band de Bamako wat deur die regering geborg word
- In 1973 sluit hy aan by die groep, *Les Ambassadeurs*, wat later bekend staan as *Les Ambassadeurs Internationaux*
- Keita ontvang in 1977 'n Nasionale Bevel-toekenning vanaf die president van Guinee, Sékou Touré
- In 1984 verhuis Keita na Parys om 'n groter gehoor te bereik
- Hy tree op in 1988 tydens Nelson Mandela se Sewentigste Verjaarsdag Herdenkings-Konsert as 'n beroep op Mandela se vrylating uit die tronk
- In 1990 het Keita *Begin the Beguine* as bydra gelewer tot die Cole Porter Herdenking/Vigs liefdadigheidsalbum, *Red Hot + Blue*, wat deur die Red Hot Organisasie regiseer is
- Keita was bekend in Europa as 'n Afrika-ster van wêreldmusiek, maar het kort na die nuwe Millennium teruggekeer na Bamako in Mali waar hy gewoon en opgeneem het
- In 2002 stel hy *Moffou* vry en was gesien as sy beste album na baie jare
- Keita se album, *La Différence*, was teen die einde van 2009 vrygestel en was opgedra aan die wêreld albino-gemeenskap se swaarkry
- *La Différence* het vir Keita een van die grootste musiektoekennings laat wen gedurende sy loopbaan: *Best World Music 2010* tydens *Victoires de la musique*

Enige 4

(4)

Hugh Masekela:

- Gebore op 4 April 1939 in Witbank
- Begin sing en klavier speel op 'n vroeë ouderdom, maar toe hy 13 was, het die rolprent, *Young man with a horn*, waarin Kirk Douglas die rol van 'n Amerikaanse jazz-trompetspeler vertolk het, hom inspireer het om trompet te speel
- Die anti-apartheidaktivis, vader Trevor Huddleston, het vir Masekela 'n trompet gegee en die leier van die Johannesburgse plaaslike munisipale koperblaasorkes, Uncle Sauda, gevra om Masekela die basiese tegnieke van die instrument te leer
- Masekela het 'n lid van die sterbelaaide African Jazz Revue in 1956 geword
- In 1958 speel hy in die orkes vir die musiekblyspele, *King Kong*, waarin Miriam Makeba ook gespeel het en hy later in mee 1964 getrou het
- Na die Sharpeville-slagting in 1960 het hy die land met behulp van Huddleston verlaat

- Miriam Makeba het hom gehelp om toelating tot die Manhattan School of Music in New York te kry
- Harry Belafonte het hom gehelp om as Amerikaanse student sy voete te vind
- Masekela het vir Louis Armstrong toe ontmoet wat 'n paar jaar vantevore 'n trompet vir die Huddleston Jazz Band gestuur het
- Hy het sy eerste solo-album, *Trumpet Africaine*, in 1963 uitgereik
- Sy deurbraak het gekom met die opname van sy betowerende, regstreekse optrede, *The Americanisation of Ooga Booga*
- Nadat hy en Makeba in 1966 geskei is, verhuis hy na Los Angeles waar hy sy populêre Afrika-musiek saam met opkomende rockgroepe soos The Byrds en Bob Marley speel
- Sy grootste treffer, *Grazing in the grass*, word in 1968 uitgereik en maak van hom 'n groot popster
- Masekela verhuis terug na Afrika gedurende die 1970's en is deur Afrobeat pionier Fela Kuti aan groepe voorgestel, o.a. Hedzollah Sound van Ghana
- In 1981 maak hy Botswana sy nuwe tuiste en begin hy 'n musiekskool tot hy in 1985 die land moes verlaat
- Masekela se 1987-treffer *Bring him back home* word die lied vir Nelson Mandela se wêreldtoer ná sy vrylating in 1992
- Toe hy in Engeland was het hy gehelp om die musiek vir *Sarafina!* te skryf en het hy by Paul Simon vir die *Graceland*-toer aangesluit
- Nadat apartheid weggeval het is Masekela terug na Suid-Afrika en het hy sy eerste toer in Suid-Afrika, *Sekunjalo – This is It!*, gehou saam met die groepe Sankomota en Bayete

Enige 4

(4)

Manu Dibango:

- Emmanuel "Manu" N'Djoké Dibango is 'n saksofoon- en vibrofoonspeler van Kameroen
- Gebore op 12 Desember 1933 in Douala, Kameroen
- Hy ontwikkel sy eie musiekstyl waarin hy jazz, funk en tradisionele Kameroen-musiek meng
- Dibango het gedurende sy kinderjare elke aand na die Protestante kerk gegaan vir geestelike onderrig en waar hy musiek kon studeer
- Hy was 'n lid van die Kongo rumba groep, African Jazz, en het saam met verskeie musikante gewerk soos Fela Kuti, Ladysmith Black Mambazo, King Sunny Adé en nog vele meer
- In 1998 neem hy die album *CubAfrica* saam met die Kubanese kunstenaar Eliades Ochoa op
- Die lied *Soul Makossa*, op die album met dieselfde titel, het verskeie gewilde musiektreffers beïnvloed soos Michael Jackson se *Wanna be Startin' Somethin'*, Fugees se *Cowboys* en Rihanna se *Don't Stop the Music*
- Hy was die eerste voorsitter van die Kameroen Musiekvereniging waar hy veral bekend was om te baklei vir musiekkunstenaars se tantiemes
- Dibango was in 2004 aangestel as 'n Kunstenaar vir Vrede deur UNESCO
- Sy lied *Reggae Makossa* word gebruik in die 2006 videospeletjie, *Scarface: The World is Yours*.

- Hy speel in Augustus 2009 by die herlewende Brecon Jazz Festival se sluitingskonsert.
- **Enige 4**

(4)

Fela Kuti:

- Gebore op 15 Oktober 1938 in Abeokuta, Nigerië en sy ouers was politieke aktiviste
- Ook bekend as Fela Anikulapo Kuti of Fela
- Was a Nigeriese multi-instrumentalis, musikant, komponis, pionier van die Afrobeat musiek genre, menseregte aktivis en politieke rebel
- In 1958 trek Fela Kuti na Londen waar hy musiek by die Trinity College of Music studeer
- Stig die groep Koola Lobitos wat later Nigeria 70, toe Afrika 70 en uiteindelik Egypt 80 genoem is
- Vanaf 1967 speel sy groep hoofsaaklik musiek wat Fela Afrobeat genoem het, wat bestaan uit Amerikaanse jazz, pop en funk gemeng met Wes-Afrika musiek en tradisionele Yoruba-musiek
- Trou met sy eerste vrou, Remilekun Taylor, in 1960 saam met wie hy drie kinders gehad het
- In 1969 neem hy 'n vinnige sessie in Las Vegas op terwyl hy sonder 'n werkspermit in die VSA sit en noem dit *The '69 Los Angeles Sessions*
- In 1977 stel Fela en die Afrika '70 'n album vry getitel *Zombie* wat 'n groot treffer geword het, maar die Nigeriese regering rede gegee om sy Kalakuta Republiek af te brand en sodoende sy studio, instrumente en meester-kassette beskadig het
- 1978 word gekenmerk deur twee berugte konserte: die eerste in Accra waar onluste uitbreek het as gevolg van die lied *Zombie* en Fela uit Ghana verban is; die tweede geval was gedurende die Berlin Jazz Festival waartydens meeste van Fela se musikante teen hom gedraai het, omdat hulle uitgevind het dat al hul inkomstes vir sy presidensiële veldtog sou gaan
- Fela gaan voort om albums saam met Egypt '80 vry te stel en onderneem saam 'n paar suksesvolle toere na die VSA en Europa
- In 1989 stel Fela en Egypt '80 die anti-apartheid album *Beasts of No Nation* vry
- Fela sterf aan HIV/Vigs op 3 Augustus 1997

Enige 4

(4)

Miriam Makeba:

- Gebore op 4 Maart 1932 in Prospect naby Johannesburg
- Haar eerste solo-optrede was op die ouderdom van 15 toe sy voor koning George VI van Engeland gesing het tydens sy besoek aan Suid-Afrika
- Bekend as 'Mama Africa'
- Haar professionele loopbaan het in 1950 begin met die Manhattan Brothers voordat sy haar eie vrouegroep, *The Skylarks*, begin het
- Sy het die bynaam "The Empress of African Song" gekry en het as gevolg daarvan die vroulike hoofrol in die produksie *King Kong* in 1959 gekry.

- Haar groot deurbraak het gekom toe sy die ster in die anti-apartheid dokumentêr *Come back, Africa* gespeel het, maar het probleme met die Suid-Afrikaanse regering veroorsaak toe dit by die Venesië-filmfees in 1959 aangebied moes word en sy as gevolg daarvan nie wou terug keer na Suid-Afrika nie.
- Sy verhuis na Londen waar sy Harry Belafonte ontmoet wat haar gehelp het om na die VSA te emigreer.
- In 1963 is haar opnames in Suid-Afrika verbied en is sy verbied om weer na Suid-Afrika te reis.
- Nadat sy van Hugh Masekela geskei is het sy met die leier van Black Panther, Stokely Carmichael getrou, maar die omstredenheid wat die huwelik veroorsaak het, het haar laat vlug na Nieu-Guinee
- In 1966 het sy 'n Grammy-toekenning ontvang vir die beste opname van Folk saam met Harry Belafonte vir *An evening with Belafonte/Makeba*
- In 1987 het sy weer onder die aandag van die wêreld gekom toe sy saam met Paul Simon op sy *Graceland*-toer was
- Nelson Mandela het haar oortuig om in 1990 terug te keer na Suid-Afrika
- In 1992 was sy 'n ster in die filmweergawe van *Sarafina!* as die moeder, Angelina van die titelkarakter
- In 2004 is Makeba verkies die 38^{ste} plek op die 100 grootste Suid-Afrikaners
- In 2005 het sy 14 maande lank deur die wêreld getoer en al die lande besoek waar sy vantevore opgetree het om haar sangloopbaan af te sluit
- In 1986 word sy die *Dag Hammarskjöld Peace Prize* toegeken omdat sy op die Guinese afvaardiging na die Verenigde Nasies gedien het
- In 2001 is die Otto Hahn-vredesmedalje deur die United Nations Association of Germany in Berlyn aan haar toegeken vir uitstaande diens gelewer ter wille van vrede en internasionale begrip
- Sy was die eerste sanger om Afrika-musiek in 1960 op die internasionale mark te bring
- Haar outobiografie, *Makeba: My Story*, is in 1987 gepubliseer en vertaal in Duits, Frans, Hollands, Italiaans, Spaans en Japannees
- Haar album *Homeland* (2000) is vir 'n Grammy-toekenning in 2001 genomineer
- Haar laaste album *Reflections* was in 2004 vrygestel.

Enige 4

(4)

Philip Tabane:

- Gebore op 25 Maart 1934 in Mamelodi, Tswane
- Hy is 'n Suid-Afrikaanse musikant wat Malombo-musiek maak as sanger en speel ook verskeie instrumente soos die kitaar, penfluitjie en baskitaar.
- Hy word groot in 'n musikale familie in Mamelodi en word deur sy ma, wat 'n tradisionele geneesheer is, geleer hoe om tradisionele musiek te speel.
- Generaal Duze leer hom die basiese konsepte van musiek.
- Hy was 'n kitaarspeler tot in 1940.
- Hy tree op as solis tot in 1958.
- Daarna begin hy om saam met die pianis, Gideon Nzumalo, te speel en in 1963 en 1964 neem sy trio deel aan die Castle Lager Jazz-Kompetisie wat hul beide keer gewen het met hul interpretasie van *Bags' Groove*.
- In 1965 sluit Mabi Thobejane by sy groep aan as tromspeler.

- Gedurende die 1970's spandeer hy 'n paar jaar in New York waar hy saam met bekendes optree soos Miles Davis, Herbie Hancock, Herbie Mann, Charles Mingus en *Pointer Sisters*
- In 1986 tree hy tydens die *Montreux Jazz Festival* en die *Open Ear Festival* op
- Hy het ook deel aan die anti-apartheid film, *Last Grave at Dimbuza* gehad
- Tabane ontvang 'n SAMA-toekenning (South African Music Award) vir *Lifetime Achievement*
- In 1998 word hy 'n eredoktoraat toegeken in die *Filosofie van Musiek* aan die Universiteit van Venda.
- **Enige 4**

(4)

Jonas Gwangwa:

- Gebore in 1941 Orlando-Oos, Soweto.
- Hy speel eers tromboon saam met The Jazz Epistles, maar nadat die groep opgebreek het bly hy 'n belangrike figuur in die musiekwêreld, beide plaaslik en in die buiteland.
- Hy verwerf roem in die VSA gedurende die 1960's en in 1965 neem hy deel aan 'n "Sound of Africa"-konsert wat in die Carnegie Saal gehou is
- Hy skryf die musiek vir die film, *Cry Freedom*
- Hy sing sy genomineerde lied, *Cry Freedom*, by die sestigste Annual Academy Awards wat in 1988 gehou is.
- Hy tree op tydens die *Nelson Mandela 70th Birthday Tribute*-konsert wat in 1988 by die Wembley stadion gehou is
- In 1991 keer hy terug na Suid-Afrika
- In 1997 komponeer hy die temalied vir die Suid-Afrikaanse Olimpiese bod
- Sy autobiografie was deur die bekroonde akademikus Colette Szymczak geskryf.

Enige 4

(4)

Letta Mbulu:

- Gebore op 23 Augustus 1942 in Soweto
- Suid-Afrikaanse Jazz-sangeres wat in Soweto grootgeword het
- Terwyl Mbulu 'n tiener was, het sy na die buiteland gegaan om deel te neem aan die musiekblyspele *King Kong*, wat vir 'n jaar in Engeland vertoon het en daarna vir twee jaar in Suid-Afrika en baie sukses behaal het
- Sy was aktief as 'n sanger gedurende die 1960's, maar het weens apartheid in 1965 na die VSA verhuis
- Terwyl sy in die VSA was het sy saam met Cannonball Adderley, David Axelrod en Harry Belafonte gewerk
- Sy stel haar eerste album, *Letta Mbulu Sings*, in 1967 vry saam met haar man, Caphus Semanya
- Sy sing in *Roots*, *The Color Purple* (1985) en die 1973-film *A Warm December*
- Sy was ook 'n eregas in een episode van *Soul Train*, Seisoen Ses
- Mbulu sing ook die Swahili-chant in Michael Jackson se treffer, *Liberian Girl* (1987).

- Mbulu en Semanya keer na 26 jaar se ballingskap terug na Suid-Afrika in 1991.
- Mbulu stel haar eerste album, *Not Yet Uhuru*, in 1992 vry wat sy in Suid-Afrika opgeneem het
- In 2001 ontvang Mbulu 'n SAMA-toekenning vir *Lifetime Achievement*.
- **Enige 4**

(4)

Angélique Kidjo:

- Gebore op 14 Julie 1960 in Cotonou, Benin.
- Sy het grootgeword deur te luister na Beninese tradisionele musiek, Miriam Makeba, James Brown, Otis Redding, Jimi Hendrix, Stevie Wonder en Santana
- Teen die ouderdom van ses jaar tree Kidjo op saam met haar ma se teatergroep wat haar reeds op 'n vroeë ouderdom waardering gegee het vir tradisionele musiek en danse
- Sy begin sing in haar skoolband, *Les Sphinx* en behaal sukses met haar weergawe van Miriam Makeba se *Les Trois Z*, wat op nasionale radio uitgesaai is
- Sy neem die album *Pretty* saam met die Kameroenese regisseur Ekambi Brilliant en haar broer Oscar op en toer met die album regoor Wes-Afrika
- Sy verhuis na Parys in 1983
- Kidjo studeer musiek by die CIM, 'n jazz-skool in Parys met 'n groot reputasie, en waar sy Jean Hebrail, musikant en regisseur, ontmoet en met wie sy later getrou het
- In 1985 word sy die voorsanger vir die welbekende Europese Afrika-jazz/rock band, Jasper van't Hof's Pili Pili saam met wie sy drie studio-albums opgeneem het: *Jakko* (1987), *Be In Two Minds* (1988) en *Hotel Babo* (1990)
- In 1991 word sy geteken deur Island Records se stigter, Chris Blackwell, en stel sy nog vier albums vry totdat Blackwell die besigheid verlaat
- In 1998 begin sy met 'n reeks van drie albums met *Oremi* (1998), *Black Ivory Soul* (2002) en *Oyaya* (2004)
- In 2000 word sy geteken deur Columbia Records in New York vir wie sy twee albums opgeneem het
- Kidjo het ook deelgeneem aan die 2010 FIFA Wêreldbeker-toernooi se *Official Kick-Off Celebration* wat in Suid-Afrika gehou is saam met John Legend, Hugh Masekela, Shakira, Alicia Keys, Juanes en Black Eyed Peas
- In 2008 wen sy 'n Grammy-toekenning vir die Beste Kontemporêre Wêreldmusiek-album
- Op 8 Mei 2010 word Kidjo 'n Doktorsgraad in Musiek toegeken deur die Berklee College in die VSA

Enige 4

(4)

Baaba Maal:

- Gebore op 12 November 1953 in Podor op die Senegal-Rivier
- Bekend as 'n Senegalese sanger, kitaar- en perkussiespeler
- Sing hoofsaaklik in Pulaar en is 'n voorstander wat die tradisies van die Pulaarsprekende mense bevorder wat weerskante van die Senegal-rivier woon
- Was deur sy lewenslange vriend, die blinde kitaarspeler, Mansour Seck beïnvloed en het musiek by sy ma en die skoolhoof geleer
- Studeer musiek in Dakar voordat hy sy nagraadse studies begin in Parys by die Beaux-Arts, waarvoor hy 'n studiebeurs ontvang het
- Nadat hy terugkeer van Parys studeer Baaba tradisionele musiek met Mansour Sec ken begin hy saam met die band *Daande Lenol* speel
- Sy album *Firin' in Fouta* (1994) bestaan uit 'n mengsel van raga, salsa en Breton-harpmusiek wat 'n gewilde klank voortbring en groepe laat ontstaan het soos *Positive Black Soul*, 'n groep rappers, en *Afro-Celt Sound System*
- Sy fusie-idee word voortgesit op sy 1998 album, *Nomad Soul*
- In 1998 neem Baaba *Bess, You Is My Woman Now* vir die Red Hot Organisasie verskeidenheid-album op, *Red Hot + Rhapsody*, wat 'n huldeblyk aan George Gershwin is om geld in te samel vir liefdadigheid wat help om Vigs te beveg en die bewusmaking daarvan
- In 2002 werk Baaba weer saam met die Red Hot Organisasie en neem hy *No Agreement* vir die album *Red Hot + Riot* op, wat 'n huldeblyk aan Fela Kuti is
- Op 2 Julie 2007, tree Baaba by die Suid-Afrikaanse vertoning van Live Earth op
- Sy album *On The Road*, 'n lewendige akoestiese album wat al sy vertonings oor die afgelope tien jaar uitbeeld, was op 10 Augusts 2008 vrygestel
- Hy speel die temalied vir die 2008 videospeletjie *Far Cry 2*
- Hy speel in 2010 by die *Bonnaroo* en *Sierra Nevada World Music Festival*
- Baaba sing ook die lied *Your moment is waiting*, wat vir die 2010 Kerala Toerisme-advertensie gebruik is, en die musiek deur *One Giant Leap* komponeer is

Enige 4

(4)

Oliver Mtukudzi:

- Gebore op 22 September 1952 in Harare, Zimbabwe.
- Hy is ook bekend as "Tuku" en is 'n bekwame kitaarspeler, sanger, kunstenaar en komponis
- Hy begin optree in 1977 saam met die Wagon Wheels wat ook Thomas Mapfumo ingesluit het
- Hy stig later sy eie groep, Black Spirits, saam met wie hy steeds speel
- Mtukudzi het ook 'n bydra gelewer tot Suid-Afrika se supergroep Mahube
- Hy sing hoofsaaklik in Shona asook Ndebele en Engels
- Hy toer na die VK, VSA en Kanada om voor groot gehore op te tree
- Nie soos Mapfumo kritiseer Mtukudzi nie die regering van President Robert Mugabe in sy musiek.
- Sy seun Sam Mtukudzi, wat self 'n suksesvolle musikant was, sterf in 'n motorongeluk in Maart 2010.

- Hy wen 'n aantal NAMA-toekenings (National Arts Merit Awards) as Beste Groep/Kunstenaar (2003/4), Beste Musikant/Groep (2007) en Uitstaande Musikant (2008)
- Hy wen die KORA-toekenning vir *Best African Male Artist* asook die *Lifetime Achievement Award* in Augustus 2003

Enige 4

(4)

Thomas Mapfumo:

- Gebore in 1945 in Marondera, Mashonaland-Oos, a dorpje suid-oos van Harare, Zimbabwe
- Hy is ook bekend as "The Lion of Zimbabwe" en "Mukanya"
- Toe hy tien jaar oud was trek sy familie na die Harare-township van Mbare waar hy blootgestel was aan tradisionele Shona-musiek wat later sy musiek beïnvloed het om die ngoma-trom en mbira te gebruik
- Hy sluit aan as 'n sanger by sy eerste musiekgroep, die Zutu Brothers, toe hy slegs 16 jaar oud was en in 1972 die Hallelujah Chicken Run Band waar hy tradisionele Shona-musiek het vir modern rock instrumente aangepas
- Hy werk saam met Joshua Dube, 'n kitaarspeler, om mbira-musiek te transkribeer na elektriese kitaar
- Sy lied *Hokoyo!* wat "Wees op die Uitkyk!" beteken het politieke chaos veroorsaak en was daarom deur die regering verban om op die plaaslike radiostasies gespeel te word en Mapfumo was in 1979 sonder aanklagte tronk toe gestuur
- Nadat vrye verkiesings in 1980 gehou is en 'n nuwe regering aan bewind gekom het, het Mapfumo by die feeskonsert opgetree waar Bob Marley ook opgetree het
- Hy stel sy album *Corruption* in 1989 vry en was nie deur Mugabe goedgekeur nie wat daartoe gelei het dat Mapfumo na Eugene verhuis in Oregon, gedurende die laat 1990's, waar hy vandag steeds bly

Enige 4

(4)

Khadja Nin:

- Gebore op 27 Junie 1959 in Burundi
- Sy is 'n sangeres en musikant van Burundi en het reeds musiek op 'n vroeë ouderdom studeer
- Toe sy sewe was het sy een van die hoofsangsters geword in die Bujumbura-koor en het gereeld in die plaaslike katedraal opgetree
- In 1975 verlaat sy Burundi om haarself te vestig in Zaire waar sy in 1978 getrou het
- In 1980 emigreer sy en haar tweejarige seun na België en in 1985 ontmoet sy die musikant, Nicolas Fiszman, wat haar gehelp het om 'n kontrak by BMG te kry
- Haar tweede album, *Ya Pili*, was in 1994 vrygestel hoewel haar groot deurbraak in 1996 gemaak is toe haar album *Sambolera*, wat in Swahili, Kirundi en Frans gesing word, vrygestel was
- In 1997 sing sy saam met Montserrat Caballé as duet met *Sailing* op die album, *Friends For Life*.
- Een van haar gewildste liedjies is *Sina Mali, Sina Deni* wat 'n vertaalde weergawe van Stevie Wonder se liedjie, *Free*, is.

- Sy het haar vierde album *YA* in 1998 vrygestel.

Enige 4

(4)

Caiphus Semenya:

- Caiphus Semenya is een van Suid-Afrika se voorstaande musiekvervaardigers, sowel as komponis
- Hy komponeer musiek vir die SABS, onder andere die tv-reekse *Molo Fish*, *Vicious Circle* en *Gaba Moothie*
- Semenya verlaat Suid-Afrika gedurende die 1960's saam met sy vrou, die sangeres Letta Mbulu
- Hy werk saam met Hugh Masekela, Jonas Gwangwa, Hotep Galeta en Miriam Makeba
- Hy het later in Los Angeles gaan woon waar hy saam met top Amerikaanse kunstenaars en vervaardigers gewerk het en sy komposisies deur bekendes soos Cannonball Adderley, Harry Belafonte, The Crusaders, Lou Rawls en Nina Simone uitgevoer
- Hy komponeer die Afrika-musiek vir Alex Hayley se *Roots* (beide dele) asook die Afrika-musiek vir *Colour Purple*, vervaardig deur Steven Spielberg, waarvoor hy vir 'n Oscar-toekenning genomineer was.
- Semenya het 'n groot bydrae gelewer tot Quincy Jones se album, *Back on the Block*, wat 'n Grammy-toekenning in 1995 ontvang het vir album van die jaar
- Gedurende die 1980's toer hy na Suid-Afrika met die produksie BUWA
- In 1989 was hy aangestel as musiekvervaardiger vir die Suid-Afrikaanse komponent van die Wembley Stadion se *Nelson Mandela Tribute Concert*
- In 1991 lei het die Unity-konsert wat by die FNB-stadion gehou is
- Hy stig Creative Collective in April 2004 wat die musiek- en kunsprogramme koördineer vir Suid-Afrika se "Ten Years of Freedom" feesvieringe

Enige 4

(4)

[10]

TOTAAL AFDELING B: 20

AFDELING C

BEANTWOORD EEN VAN DIE VOLGENDE IN AFDELING C:

- WESTERSE KUNSMUSIEK (VRAAG 7, 8 EN 9)
- JAZZ (VRAAG 10, 11 EN 12)
- INHEEMSE AFRIKA-MUSIEK (VRAAG 13, 14 EN 15)

WESTERSE KUNSMUSIEK

VRAAG 7

Kies EEN Romantiese werk uit die onderstaande lys. Definieer die genre, noem die instrumentasie, komponis asook die vorm.

- Kunslied – *Der Erlkönig*
- Karakterstukke – *Polonaise in A flat major, Op. 53*
- Concerto – *Violin Concerto in E minor, first movement*
- Konsert Ouverture – *Romeo and Juliet* ballet suite

GENRE	DEFINISIE	KOMPONIS	INSTRUMENTASIE	VORM
Kunslied	19 ^{de} Eeuse toonsetting van Duitse gedigte vir solostem en klavierbegeleiding	Franz Schubert	Solostem met klavierbegeleiding	Deur gekomponeerde lied
Karakterstukke	'n Eendelige instrumentale werk wat 'n spesifieke stemming skep of 'n spesifieke toneel skilder	Frédéric Chopin	Klavier	Driedledige vorm (ABA)
Concerto	'n Werk vir 'n instrumentale solis en orkes, gewoonlik in drie bewegings (vinnig, stadig, vinnig)	Felix Mendelssohn	Instrumentale solis met orkesbegeleiding	Sonatevorm
Konsert-Ouverture	'n Orkestrale werk soortgelyk aan die ouverture wat voor 'n opera of toneelstuk gespeel word, maar dien as 'n afsonderlike orkestrale werk. Hierdie werke het gewoonlik 'n titel en word met 'n program geassosieer.	Peter Tchaikovsky	Volle orkes	Sonatevorm
PUNTE	(2)	(1)	(1)	(1)

[5]

EN

VRAAG 8

8.1 Claude Debussy: *Voiles*

Beskryf die Impressionistiese kenmerke wat in *Voiles* voorkom.

- Heeltoonleer op G# om die ligte skommeling van seile te suggereer
- Die pentatoniese toonleer in die middelseksie van die stuk
- Gedempte dinamiek
- 'n Matige tempo
- 'n Buigsame ligte ritme
- 'n Trapsgewyse melodie in oktawe
- Parallele akkoorde
- Vergrote akkoorde
- Chromatiek
- Die klavier se regterpedaal om langsame vibrasies te skep om 'n mistige atmosfeer te suggereer
- 'n Lae herhalende B^b-pedaalpunt

Enige 5 kenmerke

(5)

8.2 Stravinsky: *The Rite of Spring*

8.2.1 Hierdie werk bestaan uit twee dele. Noem die dele.

Die aanbidding van die Aarde (1 punt) en *Die Offerande (1 punt)*

(2)

8.2.2 Beskryf die dinamika en tekstuur van *The Rite of Spring*.

Dinamiek:

- Plaas soms **dinamiese aksente** op swak polsslake om die algemene ritme ekstra te dryf
- Gebruik **stilte** wat baie effektief is

(2)

Tekstuur:

- Maak dikwels van **kontrapuntale teksture** gebruik (polifonie)
- Gebruik effektiewe **digte homofoniese tekstuur** aan die einde van die stuk

(2)

8.3 George Gershwin: *Rhapsody in Blue*

Hoekom word hierdie werk as jazz beskou? Verwys na die jazz-elemente wat in die werk gebruik word.

- Sinkopasie en kruisritmes
- Blue-note
- Blues-toonleer wat gebruik word in al die temas
- Bygevoegde akkoordnote, bv. 2des, 6des, ens.
- Jazz-klanke en toonhoogte-effekte, bv. wah-wah-dempers op trompette, klap en fladdertongwerk (ligte polsslag in gereproduseerde klank) en glissando
- Beïnvloed deur Ragtime-ritmes en Stride-pianiste se ritmiese en improvisasiestyl

Enige 4 elemente

(4)

[15]

EN

VRAAG 9

Skryf 'n opstel oor EEN van die volgende Suid-Afrikaanse komponiste:

- 9.1 *Mzilikazi Khumalo*
- 9.2 *Peter Louis van Dijk*
- 9.3 *SJ Khosa*
- 9.4 *BB Myataza*
- 9.5 *Arnold van Wyk*
- 9.6 *Peter Klatzow*
- 9.7 *MM Moerane*
- 9.8 *Hubert du Plessis*
- 9.9 *LP Mohapeloa*

Jou opstel moet die volgende insluit:

- Stylkenmerke
- Biografiese besonderhede oor die komponis
- Verteenwoordigende werke

(4)

(4)

(2)

Mzilikazi Khumalo:

Stylkenmerke:

- Komponeer hoofsaaklik koormusiek
- Hy toonset heelwat gedigte van B.W. Vilikazi
- Sy epiese werk, *UShaka KaSenzangakhona*, kombineer twee groot tradisies naamlik Zoeloegedigte en -liedere met die instrumentale en orkestrale tradisies van Europa
- As koorafrigter het hy met baie oorsese kore en komponiste gewerk met die doel om die Afrikatemas en koortradisies aan hulle oor te dra

Biografiese besonderhede:

- Gebore op 20 Junie 1932 op die plaas van die Salvation Army in die Vryheid distrik, KwaZulu Natal.
- Hy was lid van die skoolkoor en het later die soliste van die koor help afrig en het ook self die laerskoolkoor afgerig
- Hy was ook 'n lid van die kerk se orkes
- Hy komponeer sy eerste werk, *Ma Ngificwa Ukufa*, in 1959
- Hy studeer verder in musiek en spesialiseer in musiekteorie, harmonie, kontrapunt, vorm en komposisie
- Onder die leiding van Charles Norburh toonset hy baie gedigte van BW Vilakazi tot musiek en het ook sang bestudeer onder Prof. Khabi Mngoma en Zandi Casan

Verteenwoordigende werke:

- *Ma Ngificwa Ukufa*
- *UShaka KaSenzangakhona*
- *Kwadedangendlale*

[10]

Peter Louis van Dijk:**Stylkenmerke:**

- Hy is vaardig in verskillende instrumente waaronder kitaar, viool, tjello, klavier, trekklavier, blokfluit, tromboon en perkussie
- Hy word dikwels opdragwerke vir spesiale geleenthede gegee
- Sy komposisies verteenwoordig 'n groot verskeidenheid genres onder andere balletmusiek, musiek vir koor en orkes, musiek vir die jeug (*Selfish Giant*, *The Musicians of Bremen*, *Youth Requiem*) en verskeie werke wat deur die San-kultuur geïnspireer is (*San Gloria*, *San Chronicle*, *The Rain People*)

Biografiese besonderhede:

- Gebore in 1953 in Rotterdam, Holland
- Hy komponeer sy eerste werk op die ouderdom van nege jaar oud
- Hy het sy musiekstudies aan die Universiteit van Kaapstad voltooi
- Op negentien het hy sy eerste opera, *The Contract*, gekomponeer
- Hy was die jongste komponis van wie werke deur die SAUK uitgesaai is
- Sy werke word dikwels in Suid-Afrika, Amerika, Botswana en Duitsland uitgevoer

Verteenwoordigende werke:

- *San Gloria*
- *San Chronicle*
- *The Selfish Giant*
- *The Rains people*
- *Follow that flute*
- *Horizons*
- *Magnificat*

[10]

SJ Khosa:**Stylkenmerke:**

- Hy is 'n Tsonga-komponis en koorleier
- Khosa het meer as 400 liedere voltooi waarvan ongeveer 80 verwerkings van tradisionele en volksliedere is
- In 1990 is 'n versameling kinderliedere in Tsonga en Engels gepubliseer en in 2004 'n liedboek met die titel *Ndzhaka ya tinsimu* – wat erfenisliedere is
- In 2003 is hy deur SARRAL aangewys as die liedkomponis van die jaar vir sy bydrae tot koormusiek in Suid-Afrika

Biografiese besonderhede:

- Gebore op 5 Mei 1936 in Mapaplia
- Hy het reeds op die ouderdom van ses in sy familiekoor gesing en kon tonika-solfa vlot lees op laerskool
- Hy komponeer sy eerste werk toe hy nog op skool was
- Hy studeer in houtblaas, koperblaas, klavier en teorie in Switzerland
- Hy verwerf sy MMus aan die Universiteit van Pretoria

Verteenwoordigende werke:

- *Ndzhaka ya tinsimu*
- *Famban' Kahle*

[10]

BB Mayataza:**Stylkenmerke:**

- Skryf hoofsaaklik komposisies vir kore en word dikwels in koorkompetisies en feeste gehoor
- Verwerk soms bestaande Xhosa-liedere wat in sy werke voorkom

Biografiese besonderhede:

- Gebore op 27 Januarie 1912 in die Engcobo-distrik in die Transkei
- Tydens sy studiejare is hy as die beste student in sang, bladles en praktiese musiekonderrig aangewys
- Hy studeer verder deur die Trinity Musiekeksamens af te lê

Verteenwoordigende werke:

- *Ingoma Phezu Kodonga Lomlambo*
- *Isigwebo Sethu Kukufa*
- *Lala Sana Lwam*
- *Uponi*

[10]

Arnold van Wyk:**Stylkenmerke:**

- Sy styl word basies as tonaal beskryf met fyn aanvoeling vir 'n chromatiese verryking en die gebruik van losstaande akkoorde
- Sy styl is hoogs individueel en opvallend vry van invloede van buite
- Sy komposisies word gelei deur die melodie wat dikwels met die gebruik van chromatiese note verander en deur dissonante spronge gekenmerk word
- Ritmes is relatief ongekompliseerd maar skep steeds 'n gevoel van improvisasie
- 'n Opvallende kenmerk is sy fyn aanvoeling vir die stem en gebruik van 'n ryk verskeidenheid klankkleure in die orkes
- Sy werk is konserwatief, met geen teken van die gebruik van die twaalf-toon tegniek nie.
- Ondanks die gereelde afwisseling van maatslae, is sy ritmes relatief ongekompliseerd.

Biografiese besonderhede:

- Gebore naby Calvinia in die Kaapprovinsie in 1916
- Voltooi sy skoolloopbaan in Stellenbosch en verwerf sy BMus-graad ook daar
- In 1983 het hy die Eeufeeskantate geskryf vir die bou van die Voortrekkermonument in Pretoria
- Hy studeer verder in Londen waar hy in komposisie en klavier gespesialiseer het
- Hy ontvang 'n medalje van die *Worshipful Company of Musicians* vir die beste student aan die *Royal Academy of Musicians*
- Gedurende die Tweede Wêreldoorlog het Van Wyk as vertaler en omroeper by BBC se Afrikaanse radio in Londen opgetree
- Hy was dosent aan die Universiteit van Kaapstad en later aan die Universiteit van Stellenbosch
- Hy ontvang 'n eredoktorsgraad van die Universiteit van Kaapstad

Verteenwoordigende werke:

- *Eufeeskantate*
- *Van Liefde en Verlatenheid*
- *Rapsodie – vir orkes*
- *Vier weemoedige liedjies*
- *Nagmusiek – vir soloklavier*
- *Suiderkruis – suite vir orkes*
- *Primavera – suite vir orkes*

[10]

Peter Klatzow:**Stylkenmerke:**

- Hy komponeer vir 'n wye reeks musiekgenres – van vokaal en soloinstrumente tot grootskaalse orkeswerke

Biografiese besonderhede:

- Gebore op 14 Julie 1945 in Springs
- Hy begin klavier speel op die ouderdom van vier en op dertien begin komponeer
- In 1964 het Klatzow die SAMRO-komponisbeurs vir oorsese studie gekry en het by die Royal College of Music in Londen sy formele opleiding in komposisie onder Bernard Stevens gekry
- Hy het ook opleiding in orkestrasie by die bekende komponis Gordon Jacob gekry
- Hy het baie toekennings vir sy komposisies ontvang
- In 1966 keer Klatzow terug na Afrika waar hy 'n dosent in Klavier, Harmonie en Komposisie by die *Rhodesian College of Music* in Salisbury word
- In 1972 wen hy die Ernest Oppenheimer Memorial Foundation Award vir oorsese navorsing
- In 1990 is hy aangewys as medeprofessor van Musiek en is aangestel as die hoof van die musiekfasiliteit aan die Universiteit van Kaapstad in Julie, 2007

Verteenwoordigende werke:

- *A Mass for Africa for double choir and chamber orchestra*
- *Songs of an Exile (song cycle)*
- *Concerto for Flute, Marimba and Strings*
- *Contours and Transfigurations and Night music for horn, violin and piano*

[10]

MM Moerane:**Stylkenmerke:**

- Musiek van hierdie werk is op Sotho-volksmusiek gebaseer, maar sluit ook tradisionele Westerse elemente in
- *My Country* is gebaseer op die volgende liedere: 'n lied deur 'n soldaat, 'n oeslied, 'n aangepaste wiegelied en 'n pryslied.

Biografiese besonderhede:

- Gebore op 20 September 1909 in Lesotho
- Moerane het komposisieonderrig van F.H. Hartmann, professor in musiek aan die Rhodes Universiteit in Grahamstad, ontvang, maar het eintlik oorwegend himself geleer
- Hy het Musiekgeskiedenis, Harmonie en Kontrapunt, Partituurstudie, Orkestrasie en Instrumentasie en ook Komposisie gestudeer
- Moerane was ook 'n pianis en koordirigent
- Hy komponeer *Fatse la heso* (My Country) vir sy graad en dit was drie jaar later op 17 November 1944, is dit vir die eerste keer deur die BBC Symphony Orchestra in Londen uitgevoer

Verteenwoordigende werke:

- *Chorale (flute, clarinet, piano and strings)*
- *Sunrise*
- *Why worry?*
- *My Country*
- *Fantasia*
- *In Hout Bay*
- *Joy Ride*
- *Lonesome*
- *Atamelang*
- *Bokang Jesu*
- *Ke rata Jehova*

[10]

Hubert du Plessis:**Stylkenmerke:**

- Hubert is 'n veelsydige en interessante komponis met 'n uitstekende komposisietegniek in alle genres
- Hoewel hy die dissipline van toonrye in sommige werke toegepas het en sy werke oor die algemeen modern klink, is daar steeds 'n verband met die tradisie, eerder as 'n wegbreek daarvan
- Sy werke word gekenmerk deur persoonlike emosie
- En die klankeffek het 'n duidelike vokale benadering
- Die vorm van sy werke toon selfbeheersing en 'n vrye toepassing van kontrapuntale tegnieke
- Die fyn afwerking van details is die werk van 'n toegewyde vakman
- Sy latere werke bevat ook Afrikaanse volksmusiek

Biografiese besonderhede:

- Gebore op 7 Junie 1922 in die Malmesbury-distrik in die Wes-Kaap
- Hy begin op sewejarige ouderdom klavier speel en komponeer reeds op skool
- In 1942 begin hy les neem in komposisie by die komponis William Henry Bell.

- In 1951 kry hy 'n oorsese beurs van die *British Performing Right Society* en studeer onder Alan Bush en Howard Ferguson by die Royal Academy of Music in Londen
- Sedert 1958 is Du Plessis 'n dosent – en later senior dosent – aan die Universiteit van Stellenbosch tot sy aftrede

Verteenwoordigende werke:

- *Herbst: Die Blätter Fallen*
- *Slamse Beelde* (koor, klarinet, harp en strykinstrument)
- *Variations on a Folk Song*
- *Requiem Aeternam*
- *Sonata for solo cello*

[10]

JP Mohapeloa:

Stylkenmerke:

- Sy musiek, hetsy geestelik of sekulêr, is oor die jare deur beide volwasse en jeugkore in konserte en kompetisies gesing en geniet
- Mohapeloa het 'n reuse bydrae tot Afrika-kultuur in die algemeen gelewer, veral tot die Sesotho-kultuur
- Hy het moeite gedoen om die Afrika-element in sy liedere tot uiting te laat kom
- Dit was vir hom uiters belangrik om gesproke en geskrewe Sesotho te gebruik
- Sy werke was meesal in tonika-solfa geskryf

Biografiese besonderhede:

- JP Mohapeloa het in Molumong in die Mokhotlong-distrik grootgeword en begin skoolgaan
- JP Mohapeloa het reeds op 10-jarige ouderdom sy eerste koor gelei
- Hy het opleiding ontvang in musiekteorie, tonika-solfa en sang
- Meer as 'n honderd van Mohapeloa se liedjies is in boek- of pamfletvorm gepubliseer
- Hy ontvang 'n doktorsgraad in die Lettere aan die Universiteit van Lesotho

Verteenwoordigende werke:

- *Pesalme 103*

[10]

OF

JAZZ**VRAAG 10**

Kies TWEE van die volgende style en definieer die styl. Noem ook 'n komponis met 'n verteenwoordigende werk vir elk van die style wat jy gekies het.

- Bebop
- Hard-Bop
- Cool Jazz
- Modal Jazz

Bebop:

- Die term 'bebop' is afkomstig van die kort, onreëlmatige, sterk geaksentueerde polse wat onverwags deur die bastrom gedurende optredes gespeel word
- Gebaseer op vinnige, gekompliseerde improvisasies met vinnige, onvoorspelbare note en ongewone harmonieë
- Gespeel deur 'n klein orkes (dikwels slegs vier spelers)

Kunstenaar met 'n verteenwoordigende werk (enige EEN):

- John 'Dizzy' Gillespie (trompetspeler) – *Salt Peanuts*
- Charlie 'Bird' Parker (saksofoonspeler) – *Yarbird Suite*
- Thelonious Monk (pianis) – *Misterioso*

2 punte vir beskrywing van styl

1 punt vir komponis

1 punt vir verteenwoordigende werk

(4)

Hard-Bop

- 'n Uitbreiding van bebop wat gedurende die 1950's en 1960's ontwikkel het
- Hard-bop was hoofsaaklik deur blues en gospelmusiek beïnvloed
- Hard-bop verskil van bebop ten opsigte van die volgende:
- Dit is eenvoudiger as bebop
- Minder variasie in begeleidings-patrone
- Minder populêre melodiese akkoordprogressies
- Donkerder en swaarder toonkwaliteit
- Meer klem op swing-ritmes
- Harder drom speel

Kunstenaar met 'n verteenwoordigende werk (enige EEN):

- Art Blakey – *Moanin'*
- John Coltrane – *Mr P.C.*
- Clifford Brown – *Joy Spring*
- Julian 'Cannonball' Adderley – *Mercy, mercy, mercy*

2 punte vir beskrywing van styl

1 punt vir komponis

1 punt vir verteenwoordigende werk

(4)

Cool Jazz:

- 'n Jazz-styl wat gedurende die 1950's en 1960's in Los Angeles, San Francisco en New York ontwikkel het
- Net soos bebop 'n reaksie teen bigbandmusiek was, het cool jazz ontwikkel as reaksie teenoor bebop
- Die woord 'cool' was gebruik om 'n meer kalm en ontspanne benadering vir die styl aan te dui
- Maak gebruik van uitgebreide verwerkings

Kunstenaar met 'n verteenwoordigende werk (enige EEN):

- Chet Baker – *New Morning Blues*
- Gerry Mulligan – *Walking Shoes*
- Lee Konitz – *Sub-conscious-Leo*

2 punte vir beskrywing van styl**1 punt vir komponis****1 punt vir verteenwoordigende werk****(4)****Modal Jazz:**

- Kry sy oorsprong in die laat 1950's en 1960's deur die gebruik van spesifieke modusse of toonlere wat vir die skep van solo's gebruik word.
- Stadige harmoniese ritme word gebruik
- Toon 'n afwesigheid van gebruik van standaard harmoniese progressies
- Toenemende fokus op kleur en 'n afname op gevoel van oplossing, veroorsaak 'n nuwe klankeffek vir beide die luisteraar en die improviseerder

Kunstenaar met 'n verteenwoordigende werk (enige EEN):

- Mils Davis – *So What*
- John Coltrane – *Impressions*
- Herbie Hancock – *Maiden Voyage*

2 punte vir beskrywing van styl**1 punt vir komponis****1 punt vir verteenwoordigende werk****(4)****(2 x 4)****[8]****EN**

VRAAG 11**11.1 Vrye Jazz**

11.1.1 Noem EEN kunstenaar van Vrye jazz.

John Coltrane **OF**
Ornette Coleman **OF**
Charles Mingus
Enige 1

(1)

11.1.2 Noem die eienskappe van Vrye Jazz.

- Gebruik jazz-idiome
 - Geen tonaliteit of voorafbepaalde akkoordsekwense
 - Vertolk die 'stem' of 'klank' van die musikant
 - Gebruik onkonvensionele klanke op instrumente
 - Meer klem op improvisasie
 - Gespeel deur 'n klein groepie musikante
 - Behou 'n algemene pols en 'swing' maar sonder 'n reëlmatige maatslag met accelerando's en ritardando's wat dikwels voorkom
 - Gebruik ook reëlmatige maatslag
 - Improviseerders speel solo's gebaseer op die akkoorde wat gebruik word in die musiek
 - Gebruik 'n verskeidenheid ritmes en tempi
 - Gebruik rubato
 - Tipiese instrumente: saksofoon, trompet, tromboon, klavier, kitaar, kontrabas en tromme
- Enige 4 eienskappe**

(4)

11.2 Fusie

11.2.1 Definieer die term *fusie*.

- 'n Tipe jazz wat rock en funk-elemente vermeng
- Ontwikkel hierdie vermenging van funk en R&B-ritmes sowel as klankversterking en elektroniese effekte van rock-musiek

(2)

11.2.2 Noem TWEE fusie-kunstenaars.

- Miles Davis **OF**
 - Herbie Hancock **OF**
 - Joe Zawinul
- Enige 2 kunstenaars**

(2)

11.3 Pat Metheny

- 11.3.1 Van watter jazz-styl is Pat Metheny 'n verteenwoordigende kunstenaar?

Smooth Jazz

(1)

- 11.3.2 Definieer die styl genoem in VRAAG 11.3.1.

- Ontstaan in die Verenigde State van Amerika in die vroeë 1970's en ontwikkel tot nou toe.
- Kan as 'n uitbreiding van Jazz Fusion beskou word, maar waar kontemporêre musiek die volle aandag van luisteraars kry word smooth jazz meesal gebruik as agtergrondmusiek.
- Elemente wat bydra tot smooth jazz sluit in R&B, funk, rock en popmusiek.

Enige 2 feite

(2)

[12]

EN

VRAAG 12

Skryf 'n opstel oor EEN van die volgende Suid-Afrikaanse Moderne Jazz-style:

- 12.1 Maskanda
- 12.2 Malombo musiek
- 12.3 Disko
- 12.4 Bubble gum
- 12.5 Kwaito

Jou opstel moet die volgende insluit:

- Kenmerke van die genre/styl (6)
- Verteenwoordigende werke (2)
- Beskrywing van die genre/styl (2)

Maskanda:**Kenmerke van die genre/styl:**

- Tradisionele Maskanda-musiek bestaan uit 'n lied wat gaan oor die lewenservaring van die sanger, gewoonlik 'n man wat sing oor sy lewenservaringe, daaglikse plesier, hartseer, ens.
- Die mense dans, speel tromme, handeklap op verskillende maniere en die danse wat voorgedra word beeld die distrik of area waar die maskanda vandaan kom, uit
- Dit word deesdae nie net deur manne gesing nie, maar ook Afrikavroue byvoorbeeld, Busi Mhlongo
- Dit word geassosieer met kitaar
- Gebruik vinnige gesproke seksies wat bestaan uit Zoeloe lofgedigte (*izibongo*)
- Bekend as 'Zoeloe Blues', as gevolg van die sikliese en herhaalde pluk van snare op die kitaar
- 'n Tipiese maskanda-lied begin met 'n boodskap (*izihlabo*) – “*Dit is wat ek gaan speel, en dit is wie ek is*”

Verteenwoordigende werke:

- *Phuzekhemisi No Khethani*
- *Umlamu Wami*
- *Phuzekhemisi*
- *Umahawukela*
- *Imithente*

Beskrywing van die genre/styl:

- Is afkomstig van die Afrikaanse woord 'musikant' en word met Zoeloe volksmusiek geassosieer

[10]**Malombo music:****Kenmerke van die genre/styl:**

- Malombo musiek reflekteer in die elektriese Ghetto kitaarklanke van Mamelodi Township Jazz
- Word onderskei deur die gebruik van onkonvensionele instrumente soos Tabane se unieke kitaartegniek (akoesties/semi-akoesties), Afrika slaginstrumente, penniefluit, blikke, fluitjies, ens.

- Tabane vermeng tradisionele komposisies en kulturele temas met sy akoestiese klanke
- Genre is tradisioneel/inheemse Afrika-jazz

Verteenwoordigende werke:

- *Motshile*
- *Mashaba*
- *Ke Kgale*
- *Ngwanya Oyalela*
- *Phamba Madiba*

Beskrywing van die genre/styl:

- Malombomusiek word vandag erken as 'n musiekgenre wat 'n unieke Suid-Afrikaanse klank en atmosfeer skep van 'stowwerige townships', geeste van die voorouers en die kontras van die stad se helder neonligte skep

[10]

Disco:

Kenmerke van die genre/styl:

Die musiek word gekenmerk deur die volgende:

- Kloppende basstrom wat op elke pols speel
- Gebruik van elektroniese effekte en orkestrale klanke
- 4/4-tydmaat
- Sinkopasie
- Tempo wat ongeveer 120 maatslae per minuut gespeel word
- Treffende melodieë
- Vers- en koorstruktuur wat omtrent altyd met 'n inleiding begin
- Maklike dansritmes

Verteenwoordigende werke:

- *Peanut B*
- *Daveyton Special*
- *Sibaya Reception*
- *Jackpot*
- *Bayesutha*

Beskrywing van die genre/styl:

- Disco is 'n gesofistikeerde dans-geörienteerde rockstyl wat in die middel 1970's ontwikkel het
- Disco ontstaan uit soul, jazz en funk en was in klubs gespeel met polsende ligte en uitspattige uitrustings

[10]

Bubble gum:

Kenmerke van die genre/styl:

- 'Township'-dansmusiekritmes
- Upbeat-klank
- Koorgedeeltes wat tipies saamgesing word
- Treffende melodieë
- Eenvoudige akkoorde en harmonieë
- Herhaalde 'riffs'
- Bubblegum maak min van kitaarsolos gebruik en dikwels van die klap van hande om slagwerk te beklemtoon
- Lirieke handel dikwels oor liefde en geluk

Verteenwoordigende werke:

- *Weekend Special*
- *Vulindlela*
- *Nomakanjani*
- *Memeza*

Beskrywing van die genre/styl:

- Bubblegum vervang mbaqanga wat tot die 1980's gewild was
- Bubblegum het gedurende die 1980's in die swart 'townships' van Suid-Afrika floreer en is deur mbaqanga, Amerikaanse disko en die Soul Brothers met hulle sielvolle pop beïnvloed

[10]**Kwaito:****Kenmerke van die genre/styl:**

- Die taalgebruik in Kwaito is *Isicamtho*
- Gebaseer op 'house-musiek' maatslae maar gebruik 'n stadiger tempo
- Diep baslyne wat dikwels deur manne gesing word
- Gebruik min instrumente
- Lirieke word meer gesing-praat (chant) as gesing of gerap
- Nabootsing van hip-hop en rap word dikwels gebruik
- Geassosieer met musiek wat 'n kulturele boodskap oordra
- Instrumente: sintetiseerder, sampler, slagwerk, vokale en 'drum machine'
- Lirieke is 'n mengsel van Suid-Afrikaanse tale en Engels

Verteenwoordigende werke:

- *Nkalakatha*
- *Uzoyithola*
- *Yizo Yizo*
- *Vuli Ndlela*
- *Fiasko*
- *Sdudla*

Beskrywing van die genre/styl:

- Is afkomstig van die Afrikaanse woord 'kwaai'
- Ontstaan gedurende die 1990's in Suid-Afrika se 'townships'
- Staan ook bekend as 'house'-musiek

[10]**OF**

INHEEMSE AFRIKA-MUSIEK**VRAAG 13**

Danse speel 'n belangrike rol in die Afrika-kultuur en musiek maak proses. Gee gepaste definisies vir TWEE van die volgende danse:

- Famo
- Kiba
- Indlamu
- Tshikona
- Tshikombela
- Mxongolo

Famo:

- Tipe musiek/dans van Lesotho wat bestaan uit sang wat deur trekklavier en tromme begelei word
- Oorspronklik 'n bloeddorstige dans om manne wat oorlog gaan maak aan te moedig
- Bestaan uit manlike en vroulike sangers en ululasie
- Liedere verwys dikwels na stedelike lewenswyse en vroulike sangers gebruik hulle sang om hul manlike metgeselle uit te daag

(3)

Kiba:

- Bapedi dans opgevoer deur mans en vrouens
- Die dansers speel aluminiumpype op verskillende toonhoogtes
- Begelei deur tromme
- Manne dra tradisionele drag en die vroue dra tradisionele klere wat vir die eerste keer na inisiasie gedra word

(3)

Indlamu:

- Tradisionele danse geassosieer met Zoeloe-kultuur
- Afkomstig van oorlogsdanse
- Opgevoer met tromme
- Dra volle tradisionele Zoeloedrag

(3)

Tshikona:

- 'n VhaVenda Koninklike dans
- Opgevoer deur manne
- Elke danser het 'n pyp wat uit spesiale bamboes vervaardig is
- Elke speler speel een noot wat opgevolg word deur 'n volgende speler wat ontwikkel in 'n melodie
- Die dans word by troues, begrafnisse en godsdienstige seremonies opgevoer

(3)

Tshikombela:

- 'n VhaVenda-dans vir vroue
- Opgevoer deur getroude vroue
- 'n Feestelike dans wat soms gedurende dieselfde tyd as *Tshikona* opgevoer word

(3)

Mxongolo:

- 'n Xitsonga-dans opgevoer deur ouer mans tydens tradisionele feesvieringe
- Begelei deur sang
- Stadige voetstamp word bygevoeg
- Sluit ook lofsang in

(2 x 3)

(3)

[6]**EN****VRAAG 14**

14.1 Beskryf hoe die volgende vokale tegnieke in Afrika-musiek gebruik word:

14.1.1 Krepitasies

Klanktegniek wat dikwels met 'n sangerige wysie en 'mouth drumming' gebruik word om musieksituasies in Afrima-musiek te verhoog

(2)

14.1.2 Fonestetika

Gebruik van klanke wat ander idees of instrumente verteenwoordig

(2)

14.1.3 Onomatopoeia

Gebruik van woorde om klanke na te boots, bv. die woord 'slaan' word gebruik vir 'n klank gemaak deur vel wat teen vel geslaan word

(2)

14.1.4 Ululasie

'n Lang golfagtige hoë vokale klank met 'n trillende kwaliteit gemaak met die vinnige beweging van die tong en skaamspleet (vulva)

(2)

14.2 Beskryf die gebruik van melodieë in Afrika-musiek.

- Die musiek is siklies van aard met heelwat herhalings en verskeie intredes van stemme
- Hierdie belangrike eienskap van verskeie intredes van stemme is veral kenmerkend in *mbaqanga*-musiek.
- Vokale musiek het gewoonlik twee kontrasterende dele wat gebruik maak van die roep-en-antwoord patroon
- Die musiek is hoofsaaklik polifonies deur verskeie melodieë wat gelyktydig gesing of gespeel word
- Melodieë word soms improviseer deur die solis terwyl die koor die oorspronklike dele sing en sodoende 'n bydrae lewer tot polifonie
- Melodielyne het 'n noue verband met die taal aangesien heelwat Afrika-tale tonaal is
- Wanneer 'n melodie gesing word volg dit die klanke van die gesproke dialek wat vir die sanger aandui waarheen om te beweeg met die melodie

Enige 6 feite

(6)

[14]

EN

VRAAG 15

Skryf 'n opstel oor die volgende TWEE Inheemse Afrika-Musiekkundiges:

15.1 Princess Magogo

15.2 Mama Madosini

Jou opstel moet verwys na die stylkenmerke van elke gekose Inheemse Afrika-Musiekkundige.

Princess Magogo:

- Komponeer Zoeloe klassieke musiek
- Bekend vir haar uitstekende vermoë om op die *isighubu*- en *isithontolo*-boog te speel
- Het 'n groot bydrae gelewer tot die ontwikkeling van tradisionele musiek
- Sy het ook 'n merkwaardige rol gespeel in die bewaring van tradisionele musiek
- Sy was 'n lofsanger (*imbongi*)
- Haar werke bestaan grotendeels uit bestaande Zoeloe-liedere en volksverhale
- Sy brei haar werke uit deur musiek begelei deur die *ugubhu*-boog
- Sy voorsien verbintenis aan die Zoeloe-kultuur erfenis

Enige 5 feite

(5)

Mama Madosini:

- Sy maak gebruik van oudtydse tradisionele progressies wat bestaan uit twee akkoorde, 'n heeltoon van mekaar
- Wek op gevoelens en idees van 'n geskiedkundige leefstyl
- Begelei haarself op die Uhadi, Isitolotolo, en Umrhubhe
- Sing in Xhosa
- Maak gebruik van botone
- Melodieë word gebaseer op 'n toonleer soortgelyk aan die Lidieseodus

Enige 5 feite

(5)

TOTAL SECTION C: 30

AFDELING D

Kandidate wat in WESTERSE KUNSMUSIEK spesialiseer, moet VRAAG 17 EN VRAAG 18 beantwoord.

Kandidate wat in JAZZ spesialiseer moet VRAAG 16 EN VRAAG 18 beantwoord.

Kandidate wat in INHEEMSE AFRIKA-MUSIEK spesialiseer moet VRAAG 16 EN VRAAG 17 beantwoord.

VRAAG 16: OORSIG VAN WESTERSE KUNSMUSIEK

Kies 'n beskrywing/definisie uit KOLOM B en pas dit met die relevante musiekterm/genre/styl in KOLOM A. Skryf slegs die letter (A–E) in die gegewe ruimte op die vraestel, byvoorbeeld 16.6 F.

KOLOM A (MUSIEK-TERM/GENRE/STYL)	KOLOM B (BESKRYWING)
16.1 Basso continuo	A Instrumentale musiek wat verband hou met 'n storie
16.2 Simfonie	B Die afwesigheid van 'n tonale sentrum
16.3 Klassieke periode	C Bestaan uit 'n klavesimbel en tjello of fagot
16.4 Programmusiek	D Die periode tussen ongeveer 1750 - 1820
16.5 Atonaliteit	E 'n Grootse werk vir orkes, gewoonlik in vier bewegings

ANTWOORDE:

- | | | |
|------|----------|------------|
| 16.1 | C | (1) |
| 16.2 | E | (1) |
| 16.3 | D | (1) |
| 16.4 | A | (1) |
| 16.5 | B | (1) |
| | | [5] |

VRAAG 17: OORSIG VAN JAZZ

Kies 'n beskrywing/definisie uit KOLOM B en pas dit met die relevante musiekterm/genre/styl in KOLOM A. Skryf slegs die letter (A–E) in die gegewe ruimte op die vraestel, byvoorbeeld 17.6 F.

KOLOM A (MUSIEK-TERM/GENRE/STYL)	KOLOM B (BESKRYWING)
17.1 Improvisasie	A Verlaagde 3 ^{de} , 5 ^{de} en 7 ^{de} trappe van 'n toonleer
17.2 Blues note	B Word gespeel deur 'n klein groepie musikante
17.3 Swing ritme	C Musiek wat spontaan geskep word
17.4 Bebop	D Die beklemtoning van die swak polsslae in 'n maat
17.5 Sinkopasie	E Wanneer twee agstenote gespeel word as 'n triool

ANTWOORDE:

- 17.1 **C** (1)
- 17.2 **A** (1)
- 17.3 **E** (1)
- 17.4 **B** (1)
- 17.5 **D** (1)
- [5]**

VRAAG 18: OORSIG VAN INHEEMSE AFRIKA-MUSIEK

Kies 'n beskrywing/definisie uit KOLOM B en pas dit met die relevante musiekterm/genre/styl in KOLOM A. Skryf slegs die letter (A–E) in die gegewe ruimte op die vraestel, byvoorbeeld 18.6 F.

KOLOM A (MUSIEK-TERM/GENRE/STYL)	KOLOM B (BESKRYWING)
18.1 Roep en antwoord	A Word gebruik op instrumente om die klank te versterk wat geproduseer word deur 'n vibrerende snaar
18.2 Resonator	B Dansmusiek met 'n mengsel van Dixieland en Ragtime met herhalende harmonieë
18.3 Marabi	C 'n Sangstyl waarin 'n solis 'n frase sing waarna die koor met 'n antwoordfrase reageer
18.4 Ululasie	D 'n Tradisionele instrument van die Shona stam in Zimbabwe wat bestaan uit 'n houtbord met metaalklawers
18.5 Mbira	E 'n Lang golfagtige hoë vokale klank met 'n trillende kwaliteit gemaak met die vinnige beweging van die tong

ANTWOORDE:

18.1	C	(1)
18.2	A	(1)
18.3	B	(1)
18.4	E	(1)
18.5	D	(1)
		[5]

TOTAAL AFDELING D 10
GROOTTOTAAL: 120